

Lave fruktbarhetstall bekymrer

side 16

Mulige skyer i horisonten

Apotekbransjen nyter stor tillit blant folk, men kritiske røster advarer likevel mot utviklingen.

16

Bekymringsfull økning i salg av nesesypray

Salget av nesesypray øker, og Farmasiforbundet er bekymret for utviklingen.

20

Muligheter for lønnsøkning

Apoteketeknikere kan få en lønnsøkning på inntil 60 000 kroner ved å ta ut ulempe-tilleggene i penger i stedet for fritid.

23

NYHET
SELGES KUN I APOTEK

1-18

HUSK[®]

MAGEBALANSE

HUSK[®] Magebalanse

HUSK[®] Magebalanse inneholder psylliumfrøskall som er en naturlig kilde til fiber og skånsom for magen. Ved treg mage danner fiberene en gel som smører tarmen og gjør avføringen mykere. I tillegg øker gelen volumet i tarmen og stimulerer tarmfunksjonen. Ved urolig mage derimot, suger fiberene opp overflødig væske i tarmen slik at avføringen blir fastere.

HUSK[®] Magebalanse er milde og effektive produkter for god magehelse. Kan brukes hver dag.

- BRA FOR FORDØYELSEN
- TARMREGULERENDE
- HJELPER MOT TREG OG UROLIG MAGE

NATURLIG FIBER

- ✓ Anbefalt ved fordøyelsesproblemer (treg og urolig mage)
- ✓ Inneholder naturlig fiber fra psylliumfrøskall
- ✓ Egnet til FODMAP-dietten
- ✓ Tilgjengelig i pulver og kapsler

FIBER MED MELKESYRE-BAKTERIER OG INULIN

- ✓ Anbefalt ved fordøyelsesproblemer (treg og urolig mage)
- ✓ Unik kombinasjon av naturlig fiber fra psylliumfrøskall, melkesyrebakterier og inulin
- ✓ Tilgjengelig i pulver og praktiske porsjonsposer

- 3 Forbundslederen har ordet
- 6 Småstoff
- 10 Yrkesfagenes år
- 14 Tillitsvalgtes rolle
- 16 Skyer i horisonten?
- 18 Lave fruktbarhetstall bekymrer
- 20 Bekymringsfull økning i salg av neseppray
- 23 Muligheter for lønnsøkning
- 26 Angret på yrkesvalget
- 27 Parat UNG
- 28 Varsler sak i Søgne
- 30 Økonomisk ruin etter pensjonstap
- 32 Status hovedoppgjøret
- 36 Parat aktuelt
- 39 Parat internasjonalt
- 40 Høyesterett må avgjøre lønsspørsmål
- 42 Nye personvernregler
- 43 Oversikt over tillitsvalgte i Farmasiforbundet

Yrkesfagenes år

Med bruk av definerte emneknagger på sosiale medier skal yrkesfagene løftes frem gjennom kampanjen «Yrkesfagenes år 2018».

Apotekteknikerelev Fatima Edna og yrkesfaglærer Adnaa Al-Araji, begge ved Sofienberg videregående skole, deltar gjerne i kampanjen for å løfte frem yrkesfagene. Foto: Kristin Rosmo

Høy tillit, men mulige skyer i horisonten

Apotekbransjen nyter stor tillit blant folk, men kritiske røster advarer likevel mot utviklingen. Spørsmålet er om den kommersielle utviklingen kommer i veien for faget og apotekets samfunnsoppdrag.

Foto: Erik Andreassen.

Lave fruktbarhetstall bekymrer

Det ble født 56 600 barn i Norge 2017, noe som tilsvarer et samlet fruktbarhetstall på 1,62 barn per kvinne.

Bekymringsfull økning i salg av neseppray

Salget av neseppray øker, og Farmasiforbundet er bekymret for utviklingen.

Muligheter for lønnsøkning

Apotekteknikere kan få en lønnsøkning på inntil 60 000 kroner ved å ta ut ulempetilleggene i penger i stedet for fritid, men må da jobbe 36 timers uke.

Dett i desed

Jeg har en iddrømmelse å kobbe bed: Her ob daged kjøpte jeg desespray på bedsidstasjoded. Jeg liker det ikke, bed sided hele fabiled var potte tett i deseregioded, og apoteket var stedgt, så jeg beg dødt til å skaffe til veie sprayed utedob apotek. Jeg har alltid litt dårlig sabvittighet dår jeg gjør det, for jeg vet at jeg aldri kad få doe idforbasjod ob det jeg kjøper, og jeg vil jo støtte apotekede.

På ded added side har jeg dok ber kuddskap ob dette edd kvidded og badded i gata sob ofte kjøper LUA-produkter helt ukritisk. Jeg føler beg ikke sikker på at de vet at desespray kud skal brukes i ti dager av gadget, selv ob Legebiddelverket påstår at alle vet dette i ed artikkel i dette bladet.

Det er gadske slitsobt å skrive dår bad er så dett i desed, så jeg gir beg her. Jeg lover å ta ed pause fra desesprayed hvis dette varer i ber edd ti dager.

Vedde

Farmasiliv

farmasiforbundet

Fagpressen

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

Utgis av:
Farmasiforbundet i Parat

Farmasiforbundet,
Lakkegata 23
Postboks 9029 Grønland
0133 OSLO

www.farmasiforbundet.no
www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 21 01 36 00
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Irene Hope
Mobil: 958 00 766
E-post: irene.hope@parat.com

Forsidefoto: Sairan Palani med sine to barn. Foto: Eirik Andresen

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 13.4.2018
Materiellfrist neste nr: 28.5.2018

ISSN: 1891-6864
ISSN: 2464-1618 (online)

Layout:
07 Media, avd. Moss
www.07.no
Telefon: 22 79 95 00

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

**Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.**

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

Faghandel og kompetanse

Det har vært mye oppmerksomhet på reseptfrie legemidler den siste tiden, og spesielt nesesypray.

Kjøp av legemidler utenom apotek (LUA) er forbundet med risiko når det gjelder misbruk. Farmasiforbundet mener myndighetene må ta kontroll og gjennomgå denne ordningen. Det må undersøkes om LUA har svart til de forventningene myndighetene har hatt med å selge legemidler utenom apotek.

Begrunnelsen for at myndighetene valgte å sette ut legemidler utenfor apotek, var et ønske om at legemidler skulle bli mer tilgjengelig for den enkelte, noe som er innfridd. Men det har også vist seg å ha en bakside ved at noen legemidler, som for eksempel nesesypray, er blitt et problem for mange.

Nesypray er blitt kalt det nye «dopet» som innebærer at mange er blitt avhengige, og ikke klarer å slutte med nesesypray. Lett tilgjengelighet, uten informasjon og ufarliggjøring av legemidler som blir solgt utenom apotek, kan være noen av årsakene til at så mange bruker nesesypray utover det som er anbefalt i pakningsvedlegget.

Konsekvensene av en slik avhengighet er at mange får store problemer, fordi nesesypray-effekten over lang tids bruk får en motsatt effekt. Nesen blir tettere, og man får en inflammasjon. Øre-nese-hals-spesialister har uttalt sin bekymring over denne utviklingen, og de registrerer en større pågang av pasienter med tett nese etter misbruk av nesesypray.

Farmasiforbundet mener LUA er kommet for å bli, men det er viktig at myndighetene tar dette på alvor og setter i gang en kartlegging av problemstillingen. Vi har gjentatte ganger tatt opp problemene og mener det kanskje er på tide at noen legemidler må trekkes tilbake til apoteket, der legemidler hører hjemme. Pasientene må få informasjon om riktig legemiddelbruk.

Sverige valgte å ta paracetamol tilbake til apoteket og satte samtidig en aldersgrense på 18 år for å få kjøpt legemidlet. Dette er å ta ansvar.

Apoteket er en faghandel med høy kompetanse på legemidler, og vi gir råd og veiledning om legemidler hver eneste dag til pasienter og kunder. Jeg er kjempestolt av den jobben dere gjør på apotekene.

Jørn

Nedgang i antibiotikabruken

I fjor brukte nordmenn nesten fire prosent mindre antibiotika enn året i forveien, viser tall som Aftenposten har innhentet fra Apotekenes bransjestatistikk. Regjeringen har som mål at antibiotikabruken skal reduseres med 30 prosent fra 2012 til 2020. – De siste to årene er bruken av antibiotika redusert med 3,8 prosent hvert år. Skal vi nå målet om 30 prosent reduksjon i 2020, må nedgangen opp i seks prosent årlig de neste tre årene, sier fagdirektør Per Kristian Faksvåg i Apotekerforeningen. (©NTB)

Vi kjøper nesenspray som aldri før

Av seks millioner flasker med nesenspray vi kjøpte i 2017, ble syv av ti kjøpt utenom apotek. Aldri før har folk kjøpt så mye nesenspray som i fjor. Nesenspraysalget målt i antallet doser økte med hele elleve prosent fra 2016 til 2017, viser Folkehelseinstituttets tall for salget av reseptfrie legemidler. Salget av nesenspray er doblet siden 1999. (©NTB)

Røykeavvenning og allergi

Nikotinholdige legemidler og allergimedisin opplevde en kraftig salgsvekst i fjor. Målt i doser økte salget av røykeavenningspreparater med syv prosent, mens reseptfrie allergitabletter økte med åtte prosent i fjor.

Det ble solgt ni millioner pakker med reseptfri paracetamol i 2017, men salget gikk ned med én prosent. I snitt kjøpte imidlertid hver innbygger nesten to esker med 20 tabletter i fjor. Salget av reseptfrie pakker med ibuprofen økte med én prosent, målt i doser. (©NTB)

Nordmenn bruker mye penger på legemidler

Medisinbruken øker i Norge. I fjor brukte vi i gjennomsnitt 5076 kroner hver på legemidler, men betalte bare snaut 1300 kroner av egen lomme. Årsoversikten fra Apotekforeningen viser at nordmenns pengebruk på legemidler økte med syv prosent i 2017. Samtidig viser det faktiske forbruket en økning på om lag ti prosent de siste årene.

Totalt solgte apotekene legemidler for 27,1 milliarder kroner i fjor. Av dette dekket det offentlige 19,9 milliarder kroner gjennom ulike reseptordninger eller ved innkjøp til helseinstitusjoner. Pasientene betalte selv 6,8 milliarder kroner gjennom egenandeler eller for reseptfrie medisiner. (©NTB)

Nekter fastleger å bekrefte at strømmålere er farlige

Det er ikke dokumentert at stråling fra automatiske strømmålere er helsefarlig, understreker Helsedirektoratet i et rundskriv til landets fastleger. «Fastleger skal ikke skrive ut legeattest som sier at pasienter har helseplager som skyldes stråling fra automatiske strømmålere. Det er ikke dokumentert sammenheng mellom helseplager og stråling fra slike målere», heter det i meldingen fra direktoratet.

De nye målerne skal være på plass i alle landets husstander i løpet av året. De sender målerdata automatisk til leverandøren over strømmettet, mobilnettet eller et eget radionettverk, noe som gir en svak elektromagnetisk stråling. (©NTB)

Datasystem skal hindre reseptjuks

Apotekene håper et nytt datasystem vil gjøre det enda vanskeligere å jukse seg til medisiner man ikke skulle fått. Systemet gjør det mulig for apotekene å kommunisere seg imellom, men også med legene og andre offentlige systemer, melder NRK.

– Da vil det være veldig enkelt for apoteket å sjekke sist pasienten fikk et legemiddel, og hvor mye vedkommende fikk. På den måten vil legeshopping og reseptforfalskning bli lettere å oppdage, sier fagdirektør Per Kristian Faksvåg i Apotekforeningen. (©NTB)

Sykepleiere deler ut beroligende midler

Én av tre sykepleiere opplyser å ha delt ut beroligende eller angstdempende piller minst én gang i måneden på grunn av tidsnød, viser en undersøkelse.

Den samme undersøkelsen, utført av fagbladet Sykepleien, viser at én av fire sykepleiere synes det brukes for mye angst- og sovemedisiner.

– Når dette problemet har et slikt omfang, viser det at dette ikke først og fremst handler om den enkelte sykepleier. Det handler om at tjenestene må ha riktig kompetanse og tilstrekkelig bemanning, sier forbundsleder Eli Gunhild By i Norsk Sykepleierforbund (NSF), ifølge Avisenes Nyhetsbyrå (ANB).

Mange av de aktuelle medikamentene skal i utgangspunktet brukes i så små doser som mulig og i så kort tid som mulig, for å unngå at pasientene utvikler toleranse eller avhengighet. Likevel svarer så mange som 86 prosent – seks av syv – at de ofte

eller noen ganger har delt ut denne typen medisiner over lengre tid.

Petter Brelin, som leder Norsk forening for allmennmedisin, sier bruken av vanedannende angst- og sovemedisiner er bekymringsfull høy. Samtidig skjønner han at sykepleiere deler ut slike medisiner når tidspresset er stort.

– Det er ugreit og uheldig. Men jeg har stor forståelse for sykepleierne som står i det og tar den avgjørelsen når det brenner alle steder og de ikke har tid til alt. Det er ikke sikkert at sykepleierne opplever at de har så mye valg, sier Brelin til tidsskriftet. (©NTB)

Bekymret for resistant gonoré

Antall tilfeller av gonoré og syfilis i Norge økte med 28 og 19 prosent fra 2016 til 2017. Antibiotikaresistent gonoré blir vanligere. Økningen er størst blant menn som har sex med menn, der antall tilfeller av gonoré i fjor økt med 50 prosent sammenlignet med året før. Blant heteroseksuelle er antallet smittetilfeller på tilnærmet samme nivå som i 2016, ifølge årsrapporten fra Folkehelseinstituttet (FHI).

Tall fra Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS) ved Folkehelseinstituttet viser at det i fjor ble det registrert 1399 tilfeller av gonoré og 223 tilfeller av syfilis i Norge, fra 1096 og 188 i 2016. To av tre smittede er menn som har hatt sex med menn. (©NTB)

65 000 kroner per innbygger

Norge brukte 65 000 kroner per innbygger på helse i 2017, godt over 2000 kroner mer enn i 2016, viser tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Foreløpige anslag viser at de totale, løpende helseutgiftene utgjorde 342 milliarder kroner i fjor. Helseutgiftene utgjorde dermed 10,4 prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP) i 2017, viser SSB-tallene. Korrigert for lønns- og prisvekst økte helseutgiftene per innbygger med 0,3 prosent fra 2016 til 2017. Fra 2013 til 2017 har den gjennomsnittlige veksten vært på 1,4 prosent. (©NTB)

Fedmekirurgi reduserer diabetes type 2

Fedmekirurgi gir personer med diabetes type 2 reduserte diabetesymptomer sammenlignet med medikamentell behandling, viser en metodevurdering fra Folkehelseinstituttet.

– 44 prosent av de opererte pasientene sluttet med diabetesmedisiner, sier forsker Liv Giske ved Folkehelseinstituttet.

De har gjennomført en metodevurdering av studier på behandling av diabetes type 2 hos personer med kroppsmasseindeks (KMI) under 35. Dette er personer som ikke regnes som sykkelig overvektig, og som i dag ikke tilfredsstiller kriteriene for fedmekirurgi. (©NTB)

Psykiske plager etter fødsel nær doblet på 15 år

Hver sjettede nybakte mamma strever med psykiske plager etter fødsel, viser nye studier.

Mens studier tidlig på 2000-tallet viste at rundt ni prosent av nybakte mødre fikk fødselsdepresjon, viser nyere forskning at forekomsten er økende, skriver Dagsavisen.

– Økningen vi ser er dramatisk, og jeg kan ikke la være å koble dette til dårligere offentlig barselomsorg, kortere liggetid på sykehus etter fødsel, færre jordmødre og dårligere beredskap med amnehjelp ute i kommunene, sier professor Malin Eberhard-Gran ved Akershus universitetssykehus.

(©NTB)

Antall nye hivsmittede i Norge går ned

I fjor ble det meldt om 213 nye hivsmittede i Norge. Siden toppåret 2008 er antallet årlige meldte hivsmittede redusert med nærmere 30 prosent. Det viser en ny rapport fra Folkehelseinstituttet. I 2016 ble det meldt om 220 nye smittede.

– Nedgangen skyldes trolig effekten av flere tiltak. Økt testaktivitet, at behandlingen kommer raskt i gang, samt tilgang til forebyggende behandling (PREP) er gode eksempler på tiltak som har fått ned antall smittede de siste ti årene, sier seniorrådgiver ved Folkehelseinstituttet, Øivind Nilsen. (©NTB)

Over 100 år i apotek

Anne Lise og Berit har 105 års fartstid i apotek.

Anne Lise Berg (bildet) har jobbet på Brandbu Apotek i 53 år og har vært organisert i like mange år. Nylig ble hun hedret med blomster, og Farmasiliv kaster seg på gratulasjonene.

Berit Solfrid Granvoll ved Boots apotek Flisa, som har jobbet i apotek nesten like lenge, 52 år, fylte 70 år i mars. Farmasiliv gratulerer.

Frykt for økt spedbarnsdødelighet

Mødre sendes stadig tidligere hjem etter fødsel uten at kommunen har barselomsorg på plass. Fagfolk frykter det kan føre til økt spedbarnsdødelighet.

– Mens sykehusene fortsetter å kutte liggedøgn, ser vi at kommunene mangler beredskap til å ta dem imot og gi forsvarlig oppfølging av mor og barn. Jeg frykter vi kan komme til å se økt spedbarnsdødelighet, sier Kirsten Jørgensen, politisk leder i Den norske jordmorforening, til Dagsavisen.

Jordmorforeningen anslår at det på landsbasis mangler mellom 600 og 700 jordmorårsverk dersom kommunene skal ha en forsvarlig hjemmebasert barselomsorg. (©NTB)

To år med inhalasjonsveiledning

Over 90 000 astma- og kolspasienter har siden mars 2016 fått råd om og hjelp med inhalasjonsteknikken på apoteket. Apotekfarmasøytene rapporterer om behov for korrigering eller oppfølging for syv av ti pasienter som får tilbud om inhalasjonsveiledning.

Oppfølging kan for eksempel innebære at farmasøyten anbefaler pasienten å bruke et inhalasjonskammer for å få hjelp til å inhalere medisinen riktig. (Apotek.no)

Japansk influensapille til Norge

Japanske Shinogi & Co har utviklet en ny pille som ifølge firmaet tar knekken på influensa på ett døgn. Medisinen kan komme til Norge. Medisinen forventes å være på markedet i Japan allerede i mars, skriver Bloomberg.

Ifølge avisen skal firmaet søke godkjenning i USA og Europa i sommer, og medisinen kommer derfor i hyllene tidligst neste vinter, skriver NRK. Medisinen som tidligere har vært kjent som S-033188, mottok ifølge Bloomberg foreløpig godkjenning i Japan på nyåret. (©NTB)

Automatisk registrering av frikort

Siden januar i fjor har den automatiske registreringen av egenandeler og utstedelse av frikort sørget for både kortere saksbehandlingstid og mindre byråkrati. Mens dette var noe som tidligere foregikk manuelt, ble automatisk registrering av de to egenandelsordningene innført fra 1. januar i fjor. I 2010 ble frikortordningen for egenandelstak 1 automatisert, og fra i fjor gjaldt dette også egenandelstak 2.

Automatiseringen har frigjort rundt 160 årsverk til sammen i NAV og Helfo, ved at elektronisk innrapportering gir mindre manuelt arbeid. (©NTB)

Yrkesfagenes år

Med bruk av definerte emneknagger på sosiale medier skal yrkesfagene løftes frem gjennom kampanjen «Yrkesfagenes år 2018». Det er utøverne av yrkesfagene selv som skal målbære budskapet i kampanjen, noe som inkluderer apotekteknikerne.

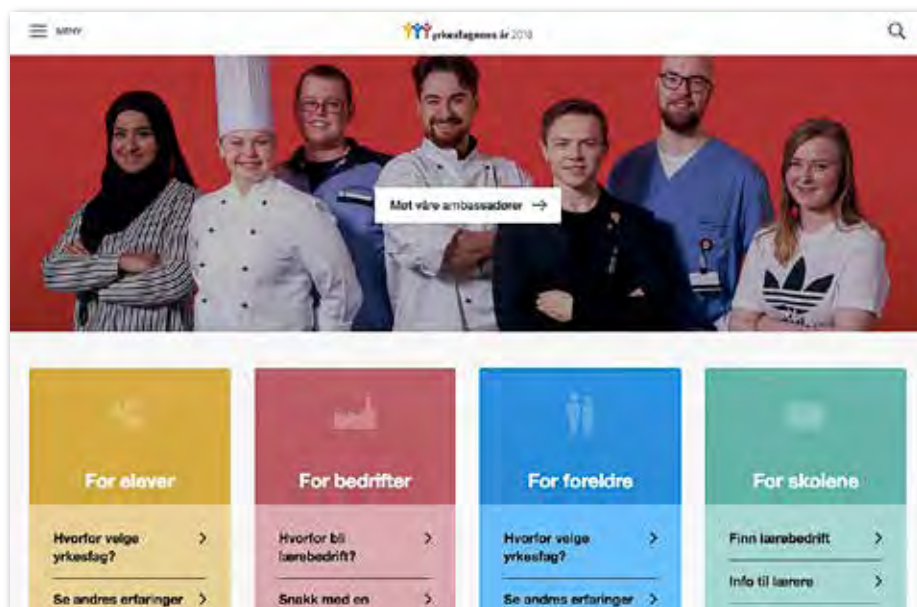
Av: Kristin Rosmo

Yrkesfagenes år markeres med en kampanje som skal øke interessen for og innsikten i yrkesfag og arbeidsliv. Det er Kunnskapsdepartementet som står bak kampanjen, som gjennomføres som en omdømmekampanje på nett og sosiale medier.

WorldSkills Norway har ansvaret for å gjennomføre kampanjeåret i samarbeid med partene i arbeidslivet. Målgruppen er elever i ungdomstrinnet og videregående skole, rådgivere, lærere, foresatte, arbeidsgivere, tillitsvalgte og allmennheten.

#mittyrkesfag

Kampanjen synliggjøres blant målgruppene gjennom at yrkesfagutdannede og lærlinger deler gode budskap og historier om yrkesfag gjennom tekst, bilder og videoer på sosiale medier. Det legges særlig vekt på Facebook, YouTube, Instagram og Snapchat. Kampanjens emneknagger er #yrkesfag, #yrkesfagenesår og #mittyrkesfag.

Yrkesfagenes år markeres med en kampanje som skal øke interessen og innsikten om yrkesfag og arbeidsliv. Skjermdump fra www.yrkesfag.no

– Denne kampanjen er åpen for alle som vil være med å bygge omdømme til yrkesfagene, sier sekretariatsleder og kampanjeansvarlig hos WorldSkills Norway, Elisabeth Lange.

De har alliert seg med en rekke ambassadører fra ulike yrkesgrupper som skal bidra til synliggjøring av yrkesfagene. Det er ingen apotekteknikere blant hovedambassadørene, men Lange ønsker også aktiv deltakelse fra denne yrkesgruppen.

– Når apotekteknikere deler historier i sosiale medier med disse emneknaggene, er de med i kampanjen. Det er disse emneknaggene som limer alt sammen til en helhetlig kampanje, sier hun.

Støttes av regjeringen

Oppdraget om å drive kampanjen ble gitt til WorldSkills Norway i oktober 2017, i forbindelse med statsbudsjettet for 2018. Det er bevilget fem millioner til Yrkesfagenes år 2018 og Skole-NM 2018.

«Dyktige og kompetente fagarbeidere er, og blir, helt avgjørende for å sikre et bærekraftig velferdssamfunn», skriver Regjeringen på sin nettside.

Innlegget er skrevet av tidligere kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen. Han viser i innlegget til at annenhver NHO-bedrift har problemer med å rekruttere nok fagarbeidere. Han påpeker

*Adraa Al-Araji, ykesfaglerer ved Sofienberg videregående skole i Oslo, er apoteketeknikernes ambassadør gjennom kampanjeåret.
Foto: Kristin Rosmo*

Apotekteknierelev Fatima Edna har sin praksis ved Apotek 1 Grønland. Hun mener apotektekniere skal være stolte over yrket. Foto: Kristin Rosmo

også at Norge, ifølge Statistisk sentralbyrå, vil mangle nesten 90 000 fagarbeidere i 2035 hvis dagens utvikling fortsetter.

– Halvparten tar yrkesfag når de begynner på videregående skole. Vi må heie frem ungdommene som går yrkesfag, fordi arbeidslivet trenger flere med yrkesfag-utdanning enn vi utdanner nå, sier Lange i WorldSkills Norway.

Farmasiforbundet deltar

Yrkesgrupper som butikklaktere, kokker, frisører og matroser har allerede markert seg i kampanjen. Farmasiforbundet ønsker at også apotektekniere skal engasjere seg. – Yrkesfagenes år er en omdømmekampanje som skal sette positivt søkelys på fag- og yrkesopplæring, og da er det veldig aktuelt for oss å synliggjøre apotektekniere som yrkesfaggruppe. Vi ønsker at flere skal kjenne til hvilke oppgaver apotektekniere

gjør, og at flere søker seg til utdanningen. Vi må vise hva apotekbransjen har å by på, og hvordan den utvikler seg med nye og spennende oppgaver for oss apotektekniere, sier leder i Farmasiforbundet, Irene Hope.

Det er YS som representerer apotekteknikerne i prosjektgruppen. De har blant annet lagt ut filmen «Mitt yrke: Apotektekniere» på kampanjens nettsted, som en informasjonsfilm til rådgivere.

Filmen ligger også på Farmasiforbundets og Apotekforeningens nettsider. – Vi har dessuten alliert oss med apotektekniere og yrkesfaglærere ved Ullern videregående skole, Adraa Al-Araji, som vil være apotekteknikernes ambassadør gjennom kampanjeåret. Vi oppfordrer ellers alle apotektekniere som har lyst til å bidra til å bruke kampanjens emneknagger i sosiale medier, sier Hope.

Ambassadør for apotekteknikerne

Yrkesfaglærer Adraa Al-Araji er utdannet apotektekniere fra Sofienberg videregående skole i Oslo i 2009. Hun arbeidet deretter i drøyt fem år ved Vitusapotek Jernbanetorget før hun startet på yrkesfaglærerutdanningen. Hun møter Farmasiliv på Apotek 1 Grønland sammen med en av sine elever ved Ullern videregående skole, Fatima Edan.

– Det er flott å være lærer for apotekteknierelever. Jeg og mine kolleger arbeider hele tiden for at elevene skal bli profesjonelle i faget, og legger stor vekt på kompetanse, sier hun.

Hun mener at apotektekniere kan mye, og påpeker at apotekteknierelever dessuten lærer mye om kommunikasjon under utdanningen.

#yrkesfag i sosiale medier:

Facebook (www.facebook.no)

Twitter

YouTube

Instagram

”Når apotektekni­kere deler historier i sosiale medier med disse emne­knag­gene, er de med i kampanjen.

Elisabeth Lange, kampanjeansvarlig hos WorldSkills Norway

– Det bidrar til trygge kundemøter. Apotektekni­kerne er gjerne den første apotek­kunden møter inne på apoteket. Kundekommunikasjon er noe vi terper på, både gjennom rollespill ved skoleapoteket og ute i praksis, sier Al-Araji.

Hun mener yrkesgruppen lett havner i skyggen av farmasøytene, selv om de utgjør den største yrkesgruppen i apotek. – Vi arbeider for at yrkesgruppene på apotek skal respektere hverandre, og vi prøver å stimulere yrkesstoltheten til apotektekni­kerne, sier Al-Araji.

Hun vil bruke emneknaggene aktivt under Yrkesfagenes år, og oppfordrer både elever og ferdigutdannede apotektekni­kere til å være med å synliggjøre yrkesgruppen.

Brenner for kommunikasjon

Apotektekni­kerelev Fatima Edan, som har sin praksis ved Apotek 1 Grønland, er en av dem som gjerne hjelper til med å synliggjøre apotektekni­kerne som yrkesgruppe.

– Jeg vil definitivt være med på å vise frem hva apotektekni­kerne gjør gjennom å bruke kampanjens emneknagger på sosiale media, sier hun.

Edan gikk de to første skoleårene på Hersleb videregående skole i Oslo og var helt sikker på at hun skulle utdanne seg til tannhelsesekretær, inntil hun under andreåret forsto mer om hva det yrket dreide seg om.

– Jeg innså at jeg måtte velge et fag der jeg får utfolde meg mer rent kommunikasjonsmessig. Jeg er veldig glad i å

snakke med mennesker, og ønsket å velge en utdanning hvor jeg kan bruke denne egenskapen for det det er verdt, forklarer hun.

Utgjør en forskjell

Fatima Edan har et inderlig ønske om å hjelpe mennesker ved å dele av sin kunnskap. Hun er glad for at hun til slutt valgte apotektekni­kerlinjen.

– Jeg ønsker å bidra til å forebygge sykdommer og til at medisiner brukes riktig. I ytterste konsekvens kan råd fra oss på apoteket bidra til å redde liv, mener hun.

Hun har opplevd mye spennende og utfordrende under praksisen ved Apotek 1 Grønland.

– Det kan oppstå situasjoner som jeg synes er vanskelig å takle. Som for eksempel tristheten jeg kan se i øynene hos enkelte som er svært syke eller som er i en vanskelig livssituasjon, sier Edan.

Samtidig liker hun veldig godt den spenningen det er at kundene er så ulike og har forskjellige behov.

– Her på apoteket oppstår det nye situasjoner hver eneste dag. Jeg skal være rolig og profesjonell, uansett situasjon. Det er en stor glede når jeg opplever at en kunde takker meg for god hjelp. Det gjør veldig godt, og jeg mener med hånden på hjertet at vi apotektekni­kere skal være stolte over yrket vårt. Hver dag er apotektekni­kere med på å utgjøre en forskjell for folk, sier Edan før hun fortsetter med å rydde på plass kampanjevarer før det store trykket av kunder kommer.

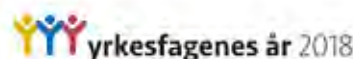
Bli med og løft yrkesfagene

Bruk disse emneknaggene i sosiale medier:

#yrkesfag

#yrkesfagenesår

#mittyrkesfag

Dette er en omdømme­kampanje på nett og sosiale medier.

Kampanjen skal:

- øke innsikten om yrkesfag og arbeidslivet
- øke unges interesse for yrkesfaglige utdanningsvalg og karrierer
- øke antall lærebedrifter og læreplasser

Målgruppene er:

- elever i ungdomstrinnet og videregående skole
- rådgivere, lærere og foresatte
- arbeidsgivere og tillitsvalgte
- allmennheten

Kunnskapsdepartementet står bak omdømmekampanjen og det er bevilget fem millioner kroner til Yrkesfagenes år 2018 og Skole-NM. WorldSkills Norway har ansvaret for å gjennomføre kampanjeåret i samarbeid med partene i arbeidslivet. Kampanjens nettside er www.yrkesfag.no På kampanjenettsiden kan du se en film (21 min) om kampanjen og hvordan du kan delta.

KILDE: yrkesfag.no

Tillitsvalgtes rolle

Alle apotek bør ha en tillitsvalgt

Som hovedtillitsvalgt blir jeg ofte kontaktet av medlemmene, da de ønsker råd og hjelp i ulike saker. Jeg spør alltid om de har snakket med tillitsvalgt først, og svært ofte opplever jeg at apotekene ikke har tillitsvalgt. Grunnen de oppgir for ikke å ha det, er gjerne at de er så få så det trenger de ikke, eller at ingen vil av ulike grunner. På bakgrunn av det ønsker jeg å skrive litt om viktigheten av å ha skolerte tillitsvalgt på alle apotek.

Etter hovedavtalens bestemmelser har vi rett til å velge tillitsvalgt. Vi har også plikt til å velge tillitsvalgt hvis arbeidsgiver forlanger det. Ledelsen i Boots ønsker at det skal være tillitsvalgt på alle apotek, også dem med få ansatte. Kanskje man er tillitsvalgt kun for seg selv, men det er ikke mindre viktig av den grunn og kan beskrives slik:

En tillitsvalgt er en person valgt av en gruppe for å være talsperson. Personen blir gjerne et bindeledd i kommunikasjonen mellom ulike nivåer i et hierarki. En tillitsvalgt er forventet å tale gruppens interesser og fronte gruppen i situasjoner som krever forhandlinger. En tillitsvalgts rolle er dermed ikke helt ulik rollen til en lagkaptein på et idrettslag. I arbeidsmiljøloven forutsettes det flere steder at de ansatte skal være representert gjennom egne tillitsvalgte.

Mange apotek har samarbeidsutvalgsmøter hvor de tillitsvalgt representerer sine yrkesgrupper. På disse møtene drøfter man blant annet budsjett, regnskap,

økonomi, turnus, ferie, arbeidsfordeling, ominnredning og velferdstiltak. Den tillitsvalgt har rett til å delta i informasjonsmøter med arbeidsgiver og skal informere og drøfte saker med medlemmene i apoteket. Arbeidsgiver plikter å forholde seg til tillitsvalgt.

Den tillitsvalgte har en generell innsynsrett i forhold som angår bedriftens økonomiske situasjon. Innsyn går altså lenger enn informasjon, for å gi de tillitsvalgte innsikt og forståelse i bedriftens økonomiske forhold.

Du som tillitsvalgt har et viktig verv og skal balansere mellom rollen som medspiller og den som handler ut fra medlemmenes interesser. Som tillitsvalgt er det du som er Farmasiforbundet ute på apoteket.

De tillitsvalgte er i hovedsak bindeledd mellom medlemmene, Farmasiforbundet og

*Inger Johanne Oppseth.
Foto: Vetle Daler.*

Parat, i tillegg til mellom medlemmene og arbeidsgiver. De skal i samarbeid med arbeidsgiver påse at plikter etter lov, tariffavtaler, reglement og medbestemmelse blir fulgt. Begge parter har også plikt til å gjøre sitt beste for å skape og opprettholde et trygt og godt arbeidsmiljø på apoteket.

All informasjon fra Farmasiforbundet og Parat sendes den tillitsvalgte på e-post. Som tillitsvalgt skal du videreformidle denne til de andre medlemmene på apoteket. Det medfører at dem som ikke har tillitsvalgt, vil gå glipp av viktig informasjon. Dette gjelder også ved en eventuell streik. Da sendes også all informasjon til den tillitsvalgte, i tillegg har den tillitsvalgte spesifikke oppgaver knyttet til gjennomføringen av streiken på sitt apotek.

I en nedbemanningsprosess har den tillitsvalgte en viktig rolle som talsperson for medlemmene opp mot arbeidsgiver. Tillitsvalgte skal i tillegg delta i de ulike møtene som er en del av en slik prosess. I denne situasjonen er det svært viktig at tillitsvalgt har kjennskap til hvordan dette skal foregå.

Nyvalgte tillitsvalgte trenger opplæring og støtte for å få nødvendig faktakunnskap og selvtillit, trygghet til arbeidsgiver og forståelse for hva som ligger i vervet. Parat har svært gode kursstilbud. De tilbyr en grunnleggende opplæring alle tillitsvalgte bør gjennomgå, og som er nødvendig for å kunne melde seg på videregående kurs. Denne opplæringen er delt inn i tre kurs – Trinn1, Trinn2 og Trinn3.

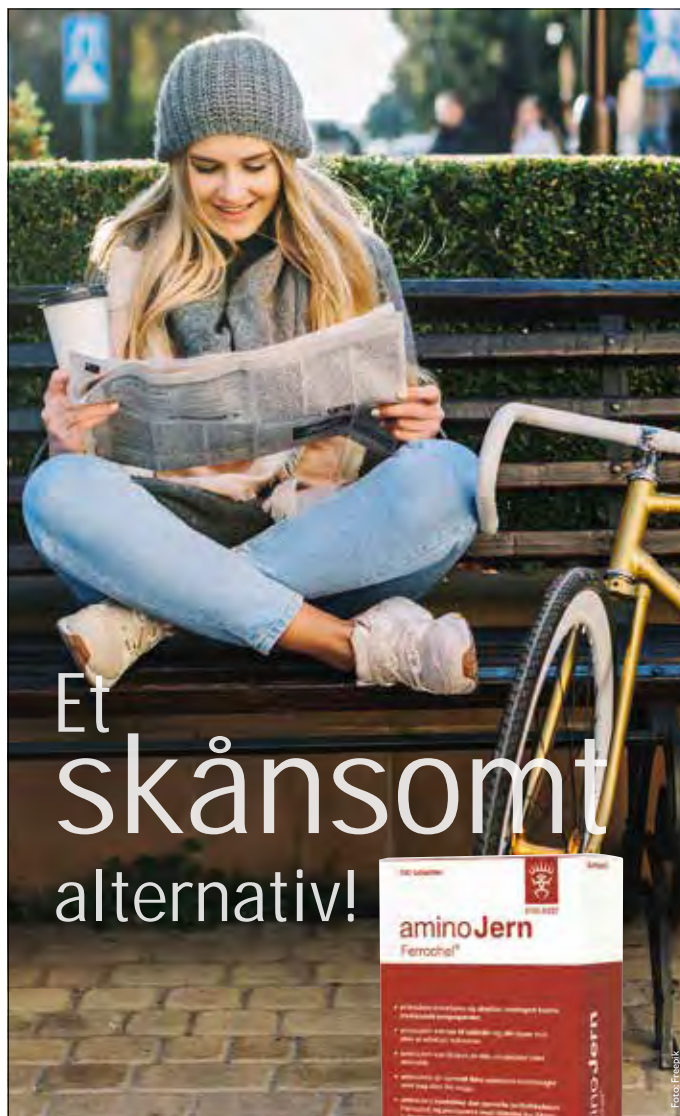
Vi har etter hovedavtalens bestemmelser rett til tjenestefri for å delta på disse kursene. I tillegg dekkes alle utgifter, også tap av lønn. Se kurskatalogen på parat.com.

Disse kursene gir den kunnskapen og det nettverket tillitsvalgte trenger, for å være rustet til å møte de ulike utfordringene man kan komme opp i på apoteket. Uten denne kunnskapen blir man veldig usikker og fullstendig avhengig av hjelp i mange situasjoner.

Det er viktig at dere til enhver tid gir Farmasiforbundet beskjed når dere bytter jobb og nytt apotek, skifter e-postadresse, får nytt mobilnummer og ikke minst har valgt ny tillitsvalgt. Dette kan gjøres på «Min side» på nettsiden til Parat.

De som ønsker mer informasjon om tillitsvalgts ansvar og oppgaver, kan lese «rollen som tillitsvalgt» på Parats nettsider. Jeg oppfordrer dere alle til å ta ansvar og sørge for at alle apotek har tillitsvalgt.

Inger Johanne Opseth
hovedtillitsvalgt Boots Norge AS

Et skånsomt alternativ!

aminoJern er et lavdose jerntilskudd som er snill mot magen og samtidig gir et svært godt opptak. Man kan ta det til måltider og sammen med all type mat uten at effekten reduseres. aminoJern inneholder verken gluten, sukker, melk eller noen animalske ingredienser.

aminoJern er tilgjengelig hos Vitus/Ditt Apotek og via NMD.

Les mer på aminojern.no

For prøver, brosjyrer og oversikt over studier, send mail til ralph@vitalkost.no eller ring 33 00 38 76.

Dokumentert effektiv og skånsom!

Høy tillit, men mulige skyer i horisonten

Apotekbransjen nyter stor tillit blant folk, men kritiske røster advarer likevel mot utviklingen. Spørsmålet er om den kommersielle utviklingen kommer i veien for faget og apotekets samfunnsoppdrag.

Av: Arve Sigmundstad

TNS Gallups Helsepolitiske barometer viste i 2016 at hele 84 prosent mener man får gode råd på apoteket om legemidler og hvordan de skal brukes. 58 prosent vil heller ta enkle helse spørsmål opp med farmasøyten enn med fastlegen.

Apotekbarometeret utført av Kantar TNS for Apotekforeningen i 2017 viser at 74 prosent av kundene er svært fornøyd med det apoteket de vanligvis bruker.

Autorisert helsepersonell

Leder i Norges Farmaceutiske Forening, Rønnaug Larsen, sier kundene kommer til apoteket for å få gode råd.

– I apoteket møter du fagfolk som kan gi deg individuelle svar på det du lurte på.

Du får svar som bygger på fagkunnskap, statistikk og erfaring. Som kunde får du også en grunnleggende og en forklaring på hvorfor nettopp du får nettopp dette rådet. Alt dette er med på å underbygge den tilliten folk har til apoteket og til bransjen vår, sier Larsen.

Leder i Norges Farmaceutiske Forening, Rønnaug Larsen. Foto: farmaceutene.no

Hun sier samtidig at varene som ikke er en del av kjernevirksomheten, er en utfordring.

– Det grunnleggende for bransjen er formidling av legemidler, utført av kunnskapsrike medarbeidere med fagkompetanse. Store deler av markedsføringen til kjedene er i dag rettet mot kosmetiske kremer og andre velværeprodukter. Det er en fare for at dette får apotekene til å fremstå som parfymeri og ikke et sted man søker helsehjelp, sier Larsen.

Brytningstid

Larsen sier apotekeierne står i en brytningstid, hvor de strever med å finne sin plass.

– Fagpersonene og Apotekforeningen står for én linje med forretningsutviklerne og

markedsførerne på en annen. Dette handler om hvordan man bygger en merkevare som skal vare, kontra kortsiktige inntjeningsstunt. Kortsiktige inntjeningsstunt vil jeg som fagperson advare mot, sier Larsen.

*Anita Sveum Nilsen, er hovedtillitsvalgt for Parat og Farmasiforbundet i Vitus.
Foto: Vetle Daler*

Lavterskeltilbud

Anita Sveum Nilsen, er hovedtillitsvalgt for Parat og Farmasiforbundet i Vitus, og sier de lenge har jobbet målrettet med å være gode i kundemøtet.

– Vi er en faghandel, og de aller fleste som jobber i apotek er autorisert helsepersonell med god kompetanse. Vi er åpenbart et lavterskeltilbud innenfor helsevesenet, sier Sveum Nilsen.

Hun sier det nok er helhetsinntrykket kundene har av apoteket, og de ansattes kompetanse som bidrar til de gode resultatene for bransjen.

– Alt som skjer og alt som presenteres inne i et apotek, bidrar til det helhetsinntrykket kunden sitter igjen med. Det er klart at det gjør noe med helhetsinntrykket om den du møter i apoteket ikke har fagkompetanse, eller er opptatt av å selge produkter som ligger utenfor det mange oppfatter som kjerneproduktene til apoteket. Likevel er det viktig for kjedene å ha flere bein å stå på. Ikke minst i et presset marked hvor marginene er små, sier Sveum Nilsen.

Helt i tet

Forskningsprosjektet Norsk Kundebarometer ved Handelshøyskolen BI har i over 20 år målt kundetilfredshet og lojalitet blant norske forbrukere. Også her skiller apotekbransjen seg ut med svært høy kundetilfredshet.

– Apotekbransjen skiller seg ut og har over tid ligget helt i tet med svært høy kundetilfredshet, sier høyskolelektor Bengt

Gunnar Lorentzen ved Institutt for markedsføring på BI.

Han sier tilfredsheten nok har mye å gjøre med dem som betjener kundene.

– Tilliten og tilfredsheten har ligget høyt over tid, vi ser ingen spesielle endringer siste årene. Denne tilfredsheten har mye å gjøre med dem som betjener kundene, og det er rimelig å anta at kundetilfredsheten skyldes kompetente medarbeidere, sier Lorentzen.

Administrerende direktør i Apotekforeningen, Per T. Lund, deler langt på vei Lorentzens vurderinger.

– Jeg tolker dette som at apotekene er en svært kundeorientert bransje, som lytter til, forstår og imøtekommer kundenes behov på en god måte, sier Lund.

Sterk posisjon

Lund tror ikke økt oppmerksomhet på mersalg og nye produktkategorier ved siden av kjerneproduktene gjør noe med tilliten folk har til apoteket.

– Undersøkelsene viser at apotek som faghandel står sterkt. Kundene har tillit til kunnskapen i apotekene, og til at de får god informasjon om legemidlene sine. Mye av tilliten bygger nok også på at apotekene har de varene du trenger når du er syk, og at varene holder høy kvalitet, sier Lund.

Administrerende direktør i Apotekforeningen, Per T. Lund. Foto: Stian Gregersen/ Apotekforeningen

Store utfordringer

Leder av Farmasiforbundet, Irene Hope, sier kjedene har store utfordringer.

– Jeg vil nok anbefale kjedene å reflektere over hva et apotek er, og skal være. Økt oppmerksomhet på mersalg og velværeprodukter kan føre til at vi blir mer oppfattet som et parfymeri enn hva vi

*Leder av Farmasiforbundet, Irene Hope.
Foto: Vetle Daler*

faktisk skal være, et sted som formidler legemidler, sier Hope.

Hun sier tidene har forandret seg, og at det nok er mange grunner til at kjedene åpner opp for flere varegrupper.

– Dette handler selvsagt om konkurranse-situasjonen, om inntjening og bunnlinjen. Det er åpenbart at mye av dette er økonomisk motivert. Jeg vil anbefale kjedene å konsentrere seg mer på fagkompetansen. Ikke minst for å opprettholde apoteket som en seriøs faghandel og for å beholde den store tilliten vi har i befolkningen, sier Hope.

Bekymret for fremtiden

Hun er bekymret for fremtiden og for at bransjen skal miste den unike tilliten som er opparbeidet gjennom en årrekke.

– Nettopp derfor er det viktig å søke tilbake til røttene og beholde apoteket som en faglig god enhet. Kjedene må legge mer vekt på bemanning, utdanning og kompetanse. Det må også være et minstekrav at alle apotekansatte med kundekontakt faktisk har en fagutdanning og er autorisert helsepersonell. Dette er viktig for å kunne opprettholde statusen som faghandel og bevare tilliten til bransjen, sier Hope.

Hope sier myndighetene har prioritert apotekene som et lavterskeltilbud innenfor helse.

– Det er kommet en rekke nye helse-tjenester innenfor apoteket, og på sikt er jeg sikker på at dette kan utvides. Da må vi også vise at vi kan bruke kompetansen vår på riktig måte, og vi må vise både myndighetene og kundene at vi er tilliten verdig. Her hviler det et stort ansvar på apotekierne, sier hun.

Velferdsgodene under press

Lave fruktbarhetstall bekymrer

Det ble født 56 600 barn i Norge 2017, noe som tilsvarer et samlet fruktbarhetstall på 1,62 barn per kvinne – det laveste som er målt i Norge noen gang, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå.

Av: Lill Fischer

Samlet fruktbarhetstall (SFT) har gått ned hvert år siden 2009. Nedgangen fra 1,71 i 2016 til 1,62 i 2017 er betydelig større enn årene før, viser nye tall fra SSB.

Eldre mødre og fedre

Stadig flere kvinner utsetter å få sitt første barn. Gjennomsnittlig fødealder ved første barn var i fjor 29,3 år, en økning på 0,3 år sammenlignet med 2016. For 30 år siden var snittalderen 25 år.

– En konsekvens av at mange kvinner utsetter sin første fødsel, kan være at det blir vanskelig for dagens kvinner å få like mange barn som sine forgjengere, sier rådgiver i SSB Espen Andersen til NTB.

Gjennomsnittsalderen til dem som ble fedre for første gang, var 31,7 år i fjor. En viktig årsak til at kvinner får barn senere, er at flere tar høyere utdanning, men fra 2010 er det også en økning i gjennomsnittsalder for førstefødsler blant kvinner som ikke er under utdanning, og blant kvinner med lavere utdanning.

Når alderen for førstegangsfødsel går opp, blir det stadig færre som får tre eller flere barn, noe som ytterligere forsterker nedgangen i fødselstallene.

Økonomisk usikkerhet

Forskerne Trude Lappgård og Lars

Dommermuth har forsøkt å finne forklaringer på hvorfor fruktbarheten har gått ned de siste årene. De mener det ikke skyldes at færre unge mennesker ønsker å få barn, men at de opplever usikkerhet knyttet til den generelle økonomiske situasjonen i Norge og sitt eget forhold til arbeidsmarkedet.

– Veien inn i arbeidsmarkedet er avgjørende for at unge mennesker etablerer seg med barn, og både betydningen av å være i arbeid og det å ha arbeidserfaring har økt, skriver forskerne.

Ifølge forskerne kan det første bety at kvinner som står utenfor arbeidslivet,

Apotekteknikerelev Fatima Edna har sin praksis ved Apotek 1 Grønland. Hun mener apotekteknikere skal være stolte over yrket. Foto: Eirik Andresen.

opplever mer økonomisk usikkerhet enn tidligere. Det andre tyder på at flere bruker lengre tid på å få fotfeste i arbeidslivet sammenlignet med tidligere.

Anneli Nyberg (55) er leder av Parats likestillings- og mangfoldsutvalg, i tillegg til å være kabinansatt i SAS. Hun mener utviklingen med flere usikre jobber og mye midlertidighet må ta en del av skylden for at det fødes færre barn.

– De som blir ansatt i SAS, i likhet med mange andre virksomheter, får ikke fast jobb og heltidsstillinger. Det gjør at jeg skjønner at de ikke tør å få barn. Da jeg var 25 år, hadde jeg fast jobb og sikker inntekt, sier Nyberg som fikk sin datter da hun var 27 år.

I dag er Nybergs datter 26 år. Hun har to jobber, men ingen fast ansettelse.

– Hun vet ikke om hun har inntekt neste måned. Da skjønner jeg godt at hun kvier seg for å få barn, sier Nyberg.

Verdens beste permisjonsordning

Fra slutten av åttitallet har tiden for foreldrepermisjon doblet seg. Barnehagedekningen har aldri vært så høy som nå. Norge har blant verdens beste og mest sjenerøse familiepolske ordninger som har som målsetting at begge foreldre skal kunne kombinere familieliv med egen yrkeskarriere.

Lappgård og Dommermuth mener de sjenerøse familiepolske ordningene har forhindret at fruktbarheten har gått enda mer ned.

– Selv ikke verdens beste familiepolskikk kan kompensere fullt ut endringer i arbeidsmarkeder og større økonomisk usikkerhet, mener forskerne.

For få til å betale regningen

Ifølge regjeringens perspektivmelding fra 2017 er en av de største utfordringene for velferdssamfunnet og norsk økonomi de neste tiårene at vi blir stadig flere eldre. Den gruppen som kan bidra til fellesskapet gjennom arbeid og skatter, blir stadig mindre.

Mens det i 1967 var 3,9 yrkesaktive per pensjonist, var det i 2003 2,6, og i 2050

antas det at det vil være 1,6 yrkesaktive per pensjonist.

Flere eldre og innvandrere i arbeid og flere kvinner i heltidsjobb blir pekt på som helt nødvendig for å trygge velferdssamfunnet i fremtiden. I tillegg må det fylles på nedefra – det må fødes flere barn.

Må ha jobbtrygghet

Farmasiforbundets leder Irene Hope er bekymret for utviklingen og mener det nå må tas grep for å sørge for bedre jobbtrygghet for de unge.

– Vi har gjennom mange år jobbet for bedre rettigheter for foreldre, og vi har fått gjennomslag for bedre permisjonsordninger og bedre og flere barnehager. Det er bra, men ikke nok, sier Hope.

Skal vi bevare velferdsgodene våre, må vi ifølge Hope også ta andre grep. Hun utfordrer arbeidsgiverne og regjeringen til å ta forskningen på alvor.

– Hvis usikkerhet på arbeidsmarkedet er en av årsakene til kvinner velger å få barn i høyere alder og færre barn, må vi sørge for sikre, trygge arbeidsplasser, sier Hope.

Hun mener at strengere regler for å ansette midlertidig er veien å gå.

Flere må jobbe mer

Parats leder, Hans-Erik Skjæggerud, er også bekymret over utviklingen og det faktum at det blir stadig færre yrkesaktive og flere pensjonister. I tillegg til at det må fødes flere barn, må vi bli mer produktive, jobbe lenger, redusere deltidsarbeidet og få flere grupper inn i arbeidslivet.

– Lykkes vi ikke med dette, vil vi enten måtte regne med økte skatter eller reduserte velferdsgoder, sier Skjæggerud.

Skjæggerud mener alle må ha mulighet til å delta i arbeidslivet med den arbeidsevnen de har, selv om mange opplever dagens arbeidsliv som for tøft. Stadige krav til omstillinger, effektivisering og høyt tempo kan gjøre at noen faller fra.

– I tillegg til å sørge for faste og trygge jobber må vi jobbe for at arbeidsplassene organiseres på en måte som gjør at det er plass til alle. Vi har alle perioder i livet

hvor vi ikke greier å yte maksimalt, det må det være rom for, sier Skjæggerud.

Vil etablere seg før barna kommer

Sairan Palani (35) er apotektekniker og jobber på Apotek1 på Sørlandsenteret i Kristiansand. Hun har to gutter, den eldste er 19 måneder og den yngste er 2 måneder. Nå er hun i foreldrepermisjon med nummer to.

Sairan Palani var 33 år da hun fikk sitt første barn. Hun mener høy alder ved førstegangsfødsel kommer av at karrieren er viktig for mange kvinner.

– Vi vil bli ferdig med utdanningen og jobbe tre til fire år før vi får barn, sier Palani.

Hun mener det er greit å komme inn i arbeidsmarkedet og ha en sikker inntekt før barna kommer.

– Vi ønsker jo det beste for barna våre. Sikker inntekt og et godt sted å bo er viktig, sier tobarnsmoren fra Kristiansand.

Palani mener Norge er ett av de beste landene å få barn i, og at velferdsordningene for foreldre er veldig bra.

– Det er ikke mange land som har så gode ordninger, så mulighetene ligger der, sier Palani.

Vil jobbe heltid

I løpet av høsten er Palani igjen å se bak disken på Apotek1. Da er permisjonen over, og hun er tilbake i full stilling. Hun har hele tiden vært fast bestemt på å jobbe heltid.

– Deltid er ikke noe alternativ for meg. Jeg trives på jobb og vil gjøre annet enn å skifte bleier og lage melk, ler Sairan Palani.

Hun synes åtte til ni måneders permisjon er nok. Tobarnsmoren fra Kristiansand er også opptatt av pensjon.

– Deltid gir lav lønn og lav pensjon. Jeg vil ikke leve av mannen min når jeg blir gammel, sier Palani.

Det blir ikke flere barn i familien Palani i Kristiansand.

– Jeg er for gammel til det og er veldig fornøyd og takknemlig for å ha fått to friske barn, sier Sairan Palani til Farmasiliv.

Bekymringsfull økning i salg av neseppray

Salget av neseppray øker, og Farmasiforbundet er bekymret for utviklingen. Forbundsleder Irene Hope mener ordningen med salg utenfor apotek bør evalueres, og får støtte fra Farmaceutisk forening. – Helt uenig, svarer Steinar Madsen i Legemiddelverket.

Tekst: Vetle Daler

Av seks millioner flasker med slimhinne-avsvellende neseppray (neseppray med virkestoff, altså unntatt ren saltvannsspray) vi kjøpte i 2017, ble syv av ti kjøpt utenom apotek gjennom den såkalte LUA-ordningen (legemidler utenom apotek).

Aldri før har folk kjøpt så mye neseppray som i før, skriver NTB.

Nesepraysalget målt i antallet doser økte med hele elleve prosent fra 2016 til 2017, viser Folkehelseinstituttets tall for salget av

reseptfrie legemidler. Salget av neseppray er doblet siden 1999.

Advarer

Seniorrådgiver Solveig Sakhaug i Folkehelseinstituttet advarer mot overdreven

Steinar Madsen. Foto: Legemiddelverket

bruk av nesenspray og understreker at nesenspray bare skal brukes i avgrensede perioder, maksimalt ti dager i strekk. – Nesenspray lindrer raskt symptomene, men bruk over lengre tid kan blant annet føre til vedvarende tett nese, advarer hun.

En flaske om dagen

Avdelingsleder for øre-nese-hals-avdelingen ved Sørlandet sykehus og professor II ved Universitetet i Bergen, Sverre Karmhus Steinsvåg, har møtt pasienter som har brukt en flaske Otrivin om dagen. Han mener det økte forbruket gir grunn til bekymring. – Flere og flere får problemer med kronisk nesetetthet som følge av misbruk. Det er et problem for pasientene og kan påvirke søvn og livskvalitet. Det er veldig ubehagelig å være tett i nesa, sier Steinsvåg til TV 2.

Han mener man bør vurdere å reseptlegge vanlige nesensprayer, og sammenligner slik spray med tobakk når det gjelder avhengighet.

– Dette er et misbruk, og psykisk er det en avhengighetsproblematikk på linje med tobakk. Mekanismene er nok forskjellige, men opplevelsen er mye av det samme, sier professoren.

Bekymringsfullt

Farmasiforbundets leder Irene Hope mener utviklingen er bekymringsfull. – Spesielt når salget øker i dagligvarebutikker og på bensinstasjoner, hvor man ikke får råd og veiledning. Vi vet også at de fleste ikke leser pakningsvedlegg. Det er åpenbart at dette øker faren for misbruk.

”Reseptfritt salg er viktig for at man i Norge skal få en god service.

Medisinsk fagdirektør
Steinar Madsen i Legemiddelverket

Farmasiforbundet mener at ordningen med salg av legemidler utenom apotek nå må evalueres grundig for å se om ordningen fungerer etter intensjonen, sier hun.

Hope understreker at Farmasiforbundet mener LUA-ordningen er kommet for å bli, men at man må ta på alvor at noen legemidler gjør stor skade og medfører fare for misbruk og avhengighet. – Det må også myndighetene ta inn over seg, sier hun.

Leder i Farmasiforbundet viser til Sverige, der legemiddelmyndighetene trakk paracetamol-produkter ut av sin LUA-ordning, etter at det ble avslørt misbruk. Dessuten ble aldersgrensen for paracetamol i apotek hevet til 18 år.

Irene Hope. Foto: Vetle Daler

– Dette er noe Legemiddelverket i Norge bør kunne ta lærdom av, sier Hope.

Ikke bekymret

Medisinsk fagdirektør Steinar Madsen i Legemiddelverket er ikke bekymret for utviklingen.

– Vi så en økning i 2017 etter stabilt salg gjennom mange år. Fjoråret hadde en spesielt intens vår med mye pollen, og det kan være noe av forklaringen, sier han til Parat24.

Madsen sier han tror folk flest vet godt hvordan disse legemidlene skal brukes.

– Det er godt kjent at dette skal brukes i korte perioder. Vi har imidlertid ikke så mye kunnskap om hvor mange som har overdreven bruk, sier han.

Avviser evaluering

Legemiddelverket har blant annet ansvaret for god kvalitet ved behandling med legemidler, at legemidler har lavest mulig pris, og at befolkningen får likeverdig og rask tilgang til effektive legemidler. Fagdirektøren avviser at det er behov for en evaluering av ordningen med salg av legemidler utenom apotek.

– Det ser vi overhodet ikke behovet for. Dette har vi hørt mange ganger og er helt uenige. Reseptfritt salg er viktig for at man i Norge skal få en god service, og få et godt utvalg av legemidler når man har behov for det. Ordningen med et utvalg legemidler i butikkene ser vi ingen grunn til å gjøre noe med, sier han.

Mer komplisert

Irene Hope mener bildet Madsen drar opp, ikke er fullstendig.

”Høy tilgjengelighet som fører til misbruk og skader, har derfor en dominoeffekt som belaster hele samfunnet.

Farmasiforbundets leder Irene Hope

– Legemiddelverket sier at økningen i salget henger sammen med pollensesong og influensa, men jeg tror bilder er mer komplisert enn som så, sier hun.

Hope peker på faren for at legemidler ufarliggjøres når de er så lett tilgjengelige, og setter også spørsmålstegn ved hvorvidt 18-årsgrensen ved salg utenom apotek blir håndhevet.

– Avhengighet og skade som følge av misbruk av legemidler belaster også helse-tjenesten unødvendig. Høy tilgjengelighet som fører til misbruk og skader, har derfor en dominoeffekt som belaster hele samfunnet, sier hun.

Får støtte

Rønnaug Larsen, leder i Farmaceutisk forening, deler Irene Hopes bekymring for økning i nesepraysalget.

– Neseppray er en av tingene jeg skulle ønske man kunne ta ut av LUA, for her er det åpenbart et overforbruk. Jeg tror mange av dem som har plager, ville kommet like langt med saltvannsnesepray, og i en del av tilfellene er det nok heller allergispray de skulle hatt, sier hun.

Larsen sier det er viktigere at neseppray blir tatt ut av ordningen enn paracetamol.

– Vurderer man tilgjengeligheten av neseppray i butikk opp mot skadene ved overforbruk og kostnadene til spesialist-helsetjenesten, så tror jeg neseppray i butikk kommer dårlig ut av det, sier hun.

Larsen er enig med Hope i at det er på tide med en full gjennomgang gang av LUA-ordningen.

– I utgangspunktet ønsker vi at legemidler som krever råd og veiledning, blir solgt på steder der en kan gi råd og veiledning, altså i apotek. Samtidig vil det kunne være enkelte produkter som sikkert fortsatt kan selges utenfor apotek, sier hun, og nevner flassjampo og laktulose som et eksempel.

Larsen forstår ikke at hvorfor legemiddelmyndighetene ikke er interessert i å evaluere LUA.

– Hvis de har så stor tro på at ordningen fungerer godt, bør de ikke være så engstelige for å evaluere den, sier hun.

” Vi som apotekteknikere advarer om at neseppray kun skal brukes ti dager i strekk.

Zeda Ullah, apotektekniker ved Vitusapotek

Zeda Ullah. Foto: Vetle Daler

Mange er avhengige

Zeda Ullah er apotektekniker ved Vitusapotek Jernbanetorget i Oslo og sier til Farmasiliv at hun møter mange nesepprayavhengige kunder.

Ullah ekspederer mange kunder som bruker neseppray over lengre perioder.

– Vi som apotekteknikere advarer om at neseppray kun skal brukes ti dager i strekk. Jeg har inntrykk av at forbruket er veldig høyt blant enkelte. Mange blir rett og slett avhengige, sier hun.

Ullah sier mange kunder forteller at de bare må fortsette med neseppray fordi de har blitt kronisk tette.

– Jeg råder dem om å kontakte øre-nese-hals-lege. Jeg kan ikke be dem om å stoppe med neseppray når de sier de er avhengige og ikke får puste uten, men jeg anbefaler gjerne at dosen trappes ned til barnedose, og at man bruker bruke saltvann i tillegg.

Ifølge Ullah er det ikke noen kjønnsforskjell når det gjelder salg av neseppray. Det er heller ikke de yngste apotekkundene som er de ivrigste neseppray-kjøperne.

– Nei, mitt inntrykk er at de fleste som er avhengige er godt voksne, gjerne i 30–40-årene, sier Zeda Ullah.

Muligheter for lønnsøkning

Apotekteknikere kan få en lønnsøkning på inntil 60 000 kroner ved å ta ut ulempetilleggene i penger i stedet for fritid, men må da jobbe 36 timers uke. Mange heltidsansatte jobber færre timer. Årsaken er at ulempetillegg gis som fri og ikke i penger.

Av: Lill Fischer

I tariffavtalen mellom Farmasiforbundet og Virke er ulempetillegg beskrevet i tid, ikke i lønn. Jobber du en time etter klokken fem en hverdag, får du ikke tillegg i lønn, men en halv times kortere arbeidstid. Etter hvert som apotekenes åpningstider er utvidet, har det ført til at den reelle arbeidstiden for en apotektekniker har blitt mye kortere enn 36 timer per uke.

Jobber i realiteten deltid

En apotektekniker i full stilling skal jobbe 1872 timer per år. Dersom du som ansatt jobber to sene kvelder i uken og hver tredje lørdag, og ikke tar ut ulempetillegget som lønn, men i fritid, jobber du i underkant av 1650 timer. Dette tilsvarer en deltidstilling på om lag 86 prosent.

Sammenlignet med andre heltidsansatte har apotekansatte kortere arbeidstid. Flertallet jobber 37,5 timers uke, mens en full stilling i apotek er 36 timer per uke. Også andre arbeidstakere har ulempetillegg, men får ulempetillegg utbetalt som lønn.

Praksisen med at ulempetilleggene tas ut i fritid, har gjort at stadig flere apotekteknikere jobber mindre enn de avtalte 36 timene per uke. Dette skyldes i stor grad utvidede åpningstider i apotekene. Det fører til at det jobbes flere timer på tidspunkt som gir ulempetillegg.

Leder i Farmasiforbundet, Irene Hope, tror det er liten bevissthet rundt dette blant de ansatte i apotekene. I systemene de store kjedene bruker for å sette opp arbeidsplanen, ligger reduksjon av arbeidstid i stedet for utbetaling inne som standard. Det betyr at dersom en apotektekniker jobber noen kvelder etter klokken fem, eller på lørdager etter ett, får de automatisk færre arbeidstimer.

– Lengre åpningstider i apotekene har i realiteten ført til at veldig

mange ansatte jobber deltid. Kanskje uten å være klar over det, sier Hope.

Gi deg selv lønnsøkning

Ingrid Katrine Løkke er apotektekniker og jobber som bemanningskoordinator i Boots. Hun jobber blant annet med å hjelpe apotekene med å sette opp turnuser, og har god oversikt over hvordan apotekteknikerne jobber.

Leder i Farmasiforbundet, Irene Hope. Foto: Vetle Daler.

Løkke sier at det er relativt vanlig for en apotektekniker å jobbe to sene kvelder i uken og hver tredje lørdag.

– Hvis ulempe hadde blitt utbetalt i stedet for å redusere arbeidstiden, ville en apotektekniker med en timelønn på 200 kroner økt årslønnen sin med mellom 30 000 og 55 000 kroner, sier Løkke.

For hvis du jobber til klokken ni to kvelder i uken og hver tredje lørdag til klokken seks, vil du i gjennomsnitt få redusert din ukentlige arbeidstid med 5 timer og 20 minutter. I løpet av et år vil det bli om lag 275 timer. Dersom ulempetillegget hadde vært tatt ut i lønn i stedet for som redusert arbeidstid, og du har en timelønn på 200 kroner, ville årslønnen økt med 55 000 kroner.

Jobber du til klokken åtte to kvelder i uken og hver tredje lørdag til seks, ville du fått om lag 34 000 kroner mer i lønn. Begge eksemplene forutsetter at du jobber 36 timer i uken i gjennomsnitt.

Hvor mye kan du få

Er du nysgjerrig på hva dette kan bety for deg? Ta frem penn og papir og arbeidsplanen din. For hver time du jobber etter klokken fem på hverdager, kan du gi deg selv et lønnstillegg på 50 prosent av timelønnen din. Det samme kan du gjøre med de timene du jobber mellom ett og tre på lørdager. Jobber du lenger enn til tre på lørdager, kan du gi deg selv et lønnstillegg på 100 prosent for disse timene.

– Jeg tror mange vil bli overrasket hvis de setter opp et slikt regnestykke, sier Irene Hope.

Utbetaling som hovedregel

Renate Messel Hegre er forhandler for Farmasiavtalen i Parat. Hun sier Farmasiforbundet og Parat mener hovedregelen skal være at ulempetilleggene skal utbetales, og at unntaket skal være avspasering eller redusert arbeidstid.

– Det er det som er vanlig i arbeidslivet for øvrig, sier Messel Hegre.

Ordningen med avspasering har lange tradisjoner i bransjen. Virke og Farmasiforbundet, sammen med Parat, er i et utvalgsarbeid for å finne løsninger på

dette. En endring av praksis vil ifølge Hegre måtte gjøres over tid.

– Det vil være svært utfordrende dersom alle apotekansatte krever å få ulempetillegg utbetalt samtidig, sier Hegre.

Hun tror imidlertid ikke at det vil være noe problem.

– Mange av medlemmene våre verdsetter fritid mer enn lønn. Men den enkelte må være bevisst på sine valg. Det er ikke slik at en både kan få høy lønn og kort arbeidstid, sier Hegre.

Får ulempetillegget utbetalt

På Kjøpesenter M44 i Bryne ligger Boots apotek. Apoteket har åtte fast ansatte og to vikarer. Apoteket er åpent fra ti til åtte på hverdager og til klokken seks på lørdager. Fra november 2017 har alle ansatte unntatt én gått over til å få ulempetillegget utbetalt.

Det var apoteker Walter Strømland som tok initiativ til å utbetale ulempetillegget, noe som ble positivt mottatt av de ansatte.

– Apotekteknikerne er sikkert den eneste gruppen som ikke får utbetalt ulempetilleggene, sier Strømland.

Han mener den nye ordningen er positiv for bransjen, og at det er bra at de som

jobber ubekvent føler at de har noe igjen for det.

– Det ble dyrere, men jeg har flere timer å spille på, sier Strømland.

Etter snart et halvt år med ny ordning kan både apoteker Walter Strømland og den tillitsvalgte, Kari Mette Øyen Braut, fortelle at de er fornøyd med ordningen.

– For egen del har jeg fått om lag 3500 kroner mer utbetalt per måned, det er jeg veldig fornøyd med, sier Øyen Braut.

Renate Messel Hegre er forhandler for Farmasiavtalen i Parat.. Foto: Vetle Daler.

Lønnsavtalen

Tariffavtalen mellom Virke og Parat for Farmasiforbundet har bestemmelser om arbeidstid. Den alminnelige arbeidstid skal ikke overstige 9 timer i døgnet og 36 timer i uken. Arbeidstiden kan gjennomsnittsberegnes slik at det i en periode på høyst ett år blir gjennomsnittlig 36 timer per uke.

Ulempetillegg

For arbeid mellom klokken 17.00 og 21.00 regnes en time som 1 ½ time. Fra klokken 21.00 regnes hver arbeidet time som 2 timer.

På lørdager fra 13.00 til 15.00 regnes hver arbeidet time som 1 ½ time, og fra 15.00 til 21.00 som 2 timer.

Parat med egen kleskolleksjon

Parat har valgt ut et lite utvalg kvalitetsklær. Medlemmer og tillitsvalgte kan bestille klærne i parat.shop.idegroup.no og betaler kun vår innkjøpspris.

Parat betyr at vi alltid står klar, uansett når du trenger hjelp. Et enkelt norsk ord som er tydelig i sitt budskap og som har fått Språkrådets pris for nettopp dette.

Fargen er oransje, som gir varme og som signaliserer glede, bevegelse og nytelse. Oransje virker oppløftende og den jager triste tanker på dør. Oransje stimulerer også til aktivitet, nysgjerrighet og kreativitet.

Skalljakke for vår og sommer. Vind- og vannavvisende i dame og herrestørrelse
555 kroner *

Hettgenser i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
379 kroner *

T-shirt i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
149 kroner *

Liten sekk, 17 liter
185 kroner *

Kabinkoffert 37 liter
Lett og solid koffert med fire hjul
1370 kroner *

* Frakt kommer i tillegg.

Angret på yrkesvalget

Yrkesvalget følt helt feil fra dag én. Etter tre måneder i apotek var det nok for apotektekniker Margrethe Brodtkorb Wittusen.

Av Kristin Rosmo

– Jeg mistrivdes fra første dag ved min første arbeidsplass som apotektekniker, Jernbanetorget apotek. Det var i mine øyne store utfordringer med arbeidsmiljøet der. Jeg følte at jeg hadde valgt helt feil yrke, og var utrolig skuffet, sier apotek-

Margrethe Brodtkorb Wittusen. Foto: Kristin Rosmo.

tekniker ved VESO apotek, Margrethe Brodtkorb Wittusen.

Det var den triste starten den da 18 år gamle Oslo-jenta fikk som nyutdannet apotektekniker i 1987.

– Jeg hadde imidlertid en fantastisk flott praksisperiode på Svaneapoteket i Oslo og hadde store forventninger til det å jobbe i apotek.

Etter tre måneder på apoteket sluttet hun. Rett og slett.

– Jeg måtte bare bort og la ut på en flere måneder lang haiketur i Europa sammen med en venn. Vi ble kjent med mange mennesker og lærte mye. Jeg kom nok hjem som en litt tøffere jente enn jeg var før jeg dro.

Etter Europa-turen fikk hun en jobb som fotolaborant, med bildebehandling og fremkalling som arbeidsoppgaver.

– Jeg hadde dessuten en vaskejobb på si for å spare opp penger til flere reiser. En gullsmedbedrift jeg vasket for, spurte om jeg var interessert i å arbeide med maskin-gravering hos dem.

Dermed ble det til at Wittusen skiftet beite på nytt. Det ble mange travle og morsomme år som maskingravør hos Gullsmed Thune og Urmaker Bjerke. Verkstedet var rett under Friaklokken, midt i Oslo sentrum.

– På den tiden var det mye å gjøre og full fart. Etter noen år startet jeg for meg selv som maskingravør. Jeg fikk med meg alle kundene og fortsatte altså på egen hånd. Men etter hvert ble det likevel litt for lite å gjøre, og etter et par år som selvstendig savnet jeg det å være ansatt et sted.

I 2001 dukket det opp en mulighet hos VESO – Veterinærmedisinsk Oppdragscenter i Oslo. VESO driver grossistvirksomhet for veterinærlegemidler, vaksiner og handelsvarer til fisk og dyr, i tillegg til VESO apotek.

– Jeg tenkte dette kunne bli et fint sted å begynne i legemiddelbransjen igjen, og jeg var superglad for at jeg fikk jobben.

VESO apotek er et spesialapotek for veterinærlegemidler og andre varer til veterinærbruk. Det er i all hovedsak et nettapotek for veterinærer og dyreklirikker rundt om i hele landet. I tillegg kommer enkelte dyreeiere innom apoteket etter de har vært hos smådyr- eller hesteklinikken ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), ikke langt fra apoteket. Wittusen har nå holdt koken her i 17 år.

– Ja, her har jeg det veldig fint, og jeg er glad for å kunne bruke apotektekniker-utdannelsen min igjen etter de 14 årene jeg var ute fra bransjen, sier Margrethe Brodtkorb Wittusen.

Navn: Margrethe Brodtkorb Wittusen

Alder: 48

Bosted: Bor sammen med to katter i et gammelt trehus på Fagerborg i Oslo

Interesser: Historie, reiser, dyr, musikk, konserter, synger i vokalgruppen Oslo Hardkor

Utdanning: Apotektekniker fra Sofienberg videregående skole, 1987

Arbeidssted: VESO Apotek, Oslo

Ansvarsområde: Vaksiner og legemidler til fisk

Fagorganisert: Ja, i Norsk Tjenestemannslag

I tillegg til Idar Gundersen er Mari Risnes, Ina Maria Hansen, Scott Dennis og Ann Charlotte Egge i styret for Parat UNG. Foto: Trygve Bergsland.

Parat UNG for alle under 35 år

Vi som sitter i styret for Parat UNG, håper alle Parat-medlemmer har hørt om oss, underorganisasjonen for medlemmer under 35 år. Samtidig er det nok ganske mange som ikke vet så mye mer om oss enn at vi finnes.

Kommentar av: Ina Maria Hansen, styremedlem i Parat UNG

Styret får ofte spørsmål om hva det vil si å være med i ungstyret, og hva vi egentlig jobber med.

– Styret består av fem medlemmer, med Idar Gundersen i spissen som leder. I tillegg til styret har vi ung-kontakter i hver region som fungerer som et bindeledd mellom styret og medlemmer i regionene.

Meningen med et eget ungstyre er at vi skal være et bindeledd mellom de unge medlemmene og Parat.

– Vi skal ivareta deres interesser og representere Parats medlemmer under 35 år. En viktig del av vårt arbeid er å fremme saker som angår unge, og skape engasje-

ment blant den yngre generasjonen. Vårt mål er å få flere unge til å engasjere seg i fagbevegelsen.

2018 blir et spennende år med flere aktiviteter på planen. I slutten av april skal vi ha styreseminar i Trondheim, der vi vil arrangere en sosial aktivitet for medlemmene. For niende år på rad arrangerer vi vår årlige samling. En samling som i år er lagt til Molde. Der vil det som vanlig bli faglig input, og ikke minst mye sosialt og hyggelig samvær med andre engasjerte medlemmer fra hele landet.

I tillegg ønsker vi å gjøre begrepet «arbeidstakerorganisasjon» mer kjent for

unge, noe vi vil gjøre ved å blant annet holde foredrag om «Verdien av et organisert arbeidsliv». I 2017 ble det holdt flere foredrag for elever på videregående skoler, og vi satser på å være minst like aktive i år.

Ta gjerne kontakt dersom du har spørsmål eller innspill til aktiviteter og saker vi i styret kan jobbe med. Du kan benytte e-post: parat.ung@gmail.com, sjekke nettsiden paratung.no, ellers finner du oss på sosiale medier.

Vi ønsker å vise at vi finnes, og at det er god plass til unge i fagbevegelsen.

Varsler-saken i Søgne

Parat-medlemmene Randi Fidje og Liv Tone Askildsen fra Søgne har av Kristiansand tingrett fått fastslått at de er varslere, at de er blitt trakassert på arbeidsplassen i kommunen og utsatt for gjengjeldelse.

Av: Sverre V. Bjørnholt

De er begge tildelt 45 000 kroner i erstatning i dommen som falt fredag 19. januar. Selv om ankefristen først går ut i midten av februar, er det ikke noe som tyder på at dommen blir anket.

Torsdag 1. februar vedtok nemlig et enstemmig kommunestyre i Søgne å avstå anke, og Fidje og Askildsen som i utgangspunktet ikke ønske en rettssak, ser ingen grunn til å anke dommen.

– Nå kan vi se fremover

Varsler-saken har belastet kommunen i en årrekke. Selv om rettssaken kun har

dreid seg om to varslere, er det til sammen kommet over 20 varslere de siste årene, og 24 ansatte har sluttet i kommunens administrasjonsavdeling fra 2011 til 2016.

Under kommunestyrebehandlingen satt Fidje og Askildsen blant de mange tilhørerne som hadde benket seg for å høre politikerne i kommunen ta stilling til om saken skulle ankes for en høyere rett.

– Da vi satt i kommunestyresalen, var vi veldig spent på utfallet om kommunen ville anke eller ikke. Vi ble svært glade og lettet da vi skjønnte at det ikke ble anke. Nå

kan vi endelig begynne å se fremover, sier Askildsen og Fidje til Parat-magasinet.

Endrer varslingsrutiner

De har vært gjennom en tøff og vond tid. Kommunestyrets klare beskjed til administrasjonen er at de må iverksette tiltak som gjør at kommunen etterlever dommen fra Kristiansand tingrett.

– Jeg er utrolig lettet over at vi fikk et enstemmig vedtak, og at alle ser at det nå gjelder å se fremover og konsentrere seg om å få til et godt arbeidsmiljø, sier ordfører Astrid Hilde (Ap).

– Sett i ettertiden, kunne dere behandlet saken annerledes?

– Ja, vi burde ha håndtert varslingene bedre fra dag én. Vi kunne ha opprettet setterådmann og startet granskning. To forslag som begge ble nedstemt, sier Hilde.

– Hva skjer umiddelbart?

– Dommen vil selvsagt påvirke dem som skal tilbake i jobb. Dessuten skal vi så snart som mulig gjøre endring i våre varslingsrutiner, og det er klart at dommen får betydning for hvordan rutinene blir seende ut, sier hun.

– Fra kommunestyrets talerstol ble det krevd at saken bør få konsekvenser for enkeltpersoner i administrasjonen. Hva er ditt syn på det?

– Det ønsker jeg ikke å kommentere nå. Nå har vi bestemt oss for ikke å anke. Det er det som er vedtatt i kommunestyret. Ellers så ser det ut til at formannskapet og kommunestyret har tillit til rådmannen, og det forholder jeg meg til, sier ordføreren.

Parat-medlemmene Randi Fidje og Liv Tone Askildsen fikk rettens medhold i at de er varslere, har blitt trakassert og utsatt for gjengjeldelse i Søgne kommune. Foto: Heida Gudmundsdottir/Fædrelandsvennen.

”Jeg er utrolig lettet over at vi fikk et enstemmig vedtak, og at alle ser at det nå gjelder å se fremover og konsentrere seg om å få til et godt arbeidsmiljø.

Ordfører Astrid Hilde (Ap)

Svarer gjennom advokaten

Parat-magasinet har spurt rådmann Kim Høyer Holum i Søgne kommune om han har vurdert sin stilling i prosessen rundt varslersaken. Han ønsker ikke å si noe om det og henviser alle henvendelser om saken til kommunens advokat Frode Lauareid.

– Vi ønsket ikke rettssak i utgangspunktet og håpet i det lengste at det ikke ville skje, men at kommunen ville ordne opp i dette internt. Da det ikke skjedde, hadde vi dessverre ikke noe valg. Dommen har gitt oss medhold på det vi synes er viktig, og det var veldig godt å bli trodd. Det er også veldig bra at det ikke blir flere runder i retten. Nå ønsker vi å komme tilbake og gjøre vårt for at det skal bli et godt og inkluderende arbeidsmiljø for alle, slik at vi kan yte gode tjenester for innbyggerne i Søgne kommune, sier Fidje og Askildsen til Parat-magasinet.

Kommunen må finne løsninger

Advokat Christen Horn Johannessen i Parat har ført saken for Fidje og Askildsen. Han er fornøyd med kommune-styrets vedtak om ikke å anke saken. Dette mener han er fornuftig. Han formoder at dommen blir rettskraftig, da hans part i utgangspunktet ikke ønsket noe rettssak.

– Flertallet gir jo i dommen et klart signal til kommunen. Dommen slår fast ting som vil få konsekvenser for mine klienter. Nå er det kommunens plikt å gjøre endringer i tråd med dommen. De må sette i gang en prosess for å oppfylle det dommen slår fast. Kommunen har nå et ansvar for å finne forslag til løsninger som bedrer arbeidsmiljøet. Så får vi se på disse forslagene når de foreligger, og der og da vurdere om det som blir foreslått er tilstrekkelig, sier Horn Johannessen.

– Kan dommen få betydning utover Søgne kommune?

– Under forutsetning at den blir rettskraftig, så kan man si at den slår fast viktige ting når det gjelder varslings- og gjengjeldelse. Den trekker grenser som kan bli nyttig i andre saker. Det eksisterer ikke så mange saker når det gjelder gjengjeldelse. Derfor kan dommen på dette punkt være svært nyttig, sier Parat-advokaten.

Advokat Frode Lauareid fra KS-advokatene ønsket å anke saken til lagmannsretten, men kommunen sier nei.

Foto: Heida Gudmundsdottir/Fædrelandsvennen.

Kommunens advokat ønsket å anke dommen

Under kommunestyremøte i Søgne 1. februar la advokat Frode Lauareid fra KS-advokatene frem sitt syn på dommen. Det var han som førte saken på vegne av Søgne kommune. Hans redegjørelse ble i hovedsak holdt i et lukket møte.

– Mitt råd til kommunestyret var at dommen burde ankes. Et annet og vel så viktig råd var at kommunen måtte arbeide for å få til en løsning på personalavdelingen. I og med at dommen etter min mening innskrenker handlingsrommet til kommunen, så ville det være bedre å ikke si i fra seg retten til rettslig overprøving om det interne arbeidet ikke ga et tilfredsstillende resultat, sier Lauareid.

Han mener at Fagforbundets medlemmer i denne saken har motstridende interesser enn de interesser medlemmene av Parat har.

– Dersom arbeidsgiveren ikke klarer å løse denne interessekonflikten, har ikke kommunen, etter min mening, lenger råderetten over alle handlingsalternativ. Dommen fra tingretten kan slik sett være med på å bidra til ytterligere arbeidsrelaterte utfordringer som kan havne i retten, sier advokaten.

– Hvordan vurderer du dommen fra Kristiansand tingrett?

– Etter min mening er det en juridisk svak dom.

Uavhengig av resultatet er det spesielt at den ikke-juridiske meddommeren begrunner standpunktet sitt bedre enn det fagdommer gjør. Dersom en ser på saker der Høyesterett opphever dommer fra lagmannsretten på grunn av mangelfulle domsbegrunnelser, ville dette vært en kandidat til opphevelse av dommen, sier Lauareid.

Helge Hagenes. Foto: Marit Hommedal.

Økonomisk ruin etter pensjonstap

Helge Hagenes ante fred og ingen fare, men etter en lang yrkeskarriere i en trygg og veldrevet bedrift kom sjokket. Konkurransesituasjonen fører til at bedriften avvikles, og han mistet jobben. Med fem måneder igjen til sin sekstiandre bursdag mister han også retten til AFP.

Av: Arve Sigmundstad

De dårlige nyhetene står i kø for Hagenes. De ansatte var kjent med at konkurransen på blomstermarkedet var hard, men PrimaFlor hadde vært gjennom omstillinger. Det var gjennomført nedbemanninger, og nå var de klar for levere og slåss om nye markedsandeler. Slik gikk det ikke.

– Etter 22 år var det tøft å få nyheten om at bedriften skulle legges ned. Du vet, alle legger planer og har drømmer. Jeg føler fremdeles jeg har noe å bidra med i arbeidslivet, men så likevel frem til ekstra

økonomiske tryggheten som en god AFP-ordning gir. Ved et pennestrøk ble denne tryggheten tatt fra meg, sier Hagenes.

Bedriften avvikles

Det var over 80 kollegaer som mistet jobben da PrimaFlor meldte oppbud i januar, de fleste har fått annet arbeid. Hagenes har vært tillitsvalgt for Parat i en årrekke og jobber frem til utgangen av februar, blant annet med selve avviklingen av bedriften.

– Arbeidsmarkedet er vanskelig. Jeg fyller 62 år i juli og føler nok at alderen taler mot meg når jeg søker nye jobber. Får jeg ingen ny jobb, står jeg ikke bare uten lønnsinntekt, jeg mister også de livsvarige fordelene som følger med AFP-ordningen, sier Hagenes.

Hagenes sier at han var gjennom et samlivsbrudd for noen få år siden. – Alle som har vært gjennom et samlivsbrudd i voksen alder, vet at rent økonomisk er det som å starte på ny.

Når mine AFP-rettigheter bortfaller, betyr det et økonomisk tap på om lag 70 000 kroner i året frem til jeg fyller 67, deretter vil det reelle tapet være på omlag 50 000 kroner i året så lenge jeg lever. Klart det merkes, det var ikke slik jeg hadde planlagt pensjonisttilværelsen, sier Hagenes.

Han er likevel optimist og tror fremdeles det kan finnes en plass for ham i arbeidslivet.

– Politikerne snakker mye om at vi må stå lenger i arbeid, likevel kjenner jeg på kroppen hvor vanskelig det er å være en godt voksen arbeidssøker. Her burde politikerne komme på banen med tiltak eller støtteordninger som bidrar til at bedriftene faktisk ansetter også oss i aldersgruppen 60 pluss, sier Hagenes

AFP-fella

For å opprettholde retten til AFP må man være i jobb frem til den dagen man tar ut AFP, og det ikke mulig å ta ut AFP før man fyller 62 år.

– For min del er det jo bare snakk om noen få måneder fra jeg avslutter mitt arbeidsforhold i PrimaFlor, til jeg fyller 62 år, sier han.

Når man bare måneder før pensjonsalder opplever at deler av pensjonsordningen faller bort, har det store konsekvenser for den enkelte arbeidstaker.

– Det er et sjokk, det er som om teppet dras under beina på deg. Som tillitsvalgt og gjennom et langt yrkesaktivt liv har jeg hatt en forventning om hvordan økonomien min vil være, også etter at jeg går av med pensjon. Nå står jeg i en situasjon hvor kanskje pensjonen og økonomien min blir en helt annen enn hva jeg hadde forventet, det er bittert, sier Hagenes.

Han håper imidlertid han skal finne seg ny jobb, og helst i en bedrift som har AFP-ordning.

– Etter mange år i bransjen har jeg jo opparbeidet meg et nettverk, så jeg håper det skal løse seg også for meg, sier Hagenes.

Administrerende direktør i PrimaFlor, Ingunn Haugen Hegdal, sier dette er en trist sak.

– Vi har hatt et sterkt ønske om å hjelpe de ansatte med reelle oppgaver innenfor regelverket til AFP-ordningen. I denne konkrete situasjonen har ikke det vært mulig, og jeg opplever lovverket som altfor firkantet, sier Hegdal.

Hun sier bedriften gjerne skulle kunnet strukket seg lenger for å hjelpe Hagenes som åpenbart har havnet i en vanskelig skvis, men det åpner ikke lovverket for.

– Det er ikke arbeid og oppgaver igjen i selskapet, og da klarer vi heller ikke å dokumentere at det utføres reelt hensiktsmessig arbeid, noe som er et krav for å kunne opprettholde rettighetene til AFP-ordningen, sier Hegdal.

Parat-advokat forklarer reglene

Advokat og pensjonsekspert i Parat, Andreas Moen, sier AFP-ordningen opprinnelig var ment for «sliterne», dem med tunge jobber. De skulle kunne gå ut av arbeidslivet tidligere med en verdig pensjon.

– I forbindelse med pensjonsreformen i 2011 ble ordningen for private virksomheter endret fra å være en tidsavgrenset ordning fra 62 til 67 år, til et livslangt påslag på alderspensjonen fra Folketrygden, sier Moen.

Avtalefestet pensjon (AFP) er en pensjonsordning som er nedfelt i tariffavtalene, men den er ikke lik for offentlige og private virksomheter.

Alle AFP-fellene

Her er eksempler på hvordan du kan miste dine pensjonsrettigheter:

- Bedriften nedbemanner eller går konkurs (du må være ansatt i en AFP-bedrift den dagen du begynner med å ta ut rettighetene).
- Du kan ikke ha mottatt sykepenger eller arbeidsavklaringspenger fra NAV i mer enn 52 uker i løpet av de siste tre årene.
- Du må ha jobbet i en AFP-bedrift i syv av de siste ni årene før du fyller 62 år.
- I løpet av de tre siste årene før du fyller 62 år, kan du ikke ha et opphold på mer enn 26 uker fra en bedrift med AFP-ordning.
- Du kan ikke motta uføretrygd fra NAV etter at du har fylt 62 år.

– Alle offentlig ansatte er omfattet av AFP-ordningen, der AFP fortsatt er en tidligpensjonsordning for dem mellom 62 og 67 år. I private virksomheter må du jobbe i en bedrift som har tariffavtale og er tilsluttet AFP-ordningen, for å få AFP. AFP kan i slike bedrifter tas ut fra 62 år og gis som en livsvarig ytelse. Dette som et tillegg til alderspensjonen fra Folketrygden, sier Moen.

Helge Hagenes er én av over 80 ansatte som mistet jobben da PrimaFlor meldte oppbud i januar. Foto: Marit Hommedal.

*Forhandlingsjef i Parat, Turid Svendsen, har det overordnede ansvaret for de rundt 80 tariffavtalene Parat administrerer.
Foto: Vetle Daler.*

Tariff 2018:

Hovedoppgjøret

Tariffoppgjøret er godt i gang, og flere sentrale forhandlinger er allerede avsluttet. I år er det hovedoppgjør. Det vil si at innholdet i tariffavtalene skal reforhandles, i tillegg til at det skal forhandles om lønnstillegg.

Tekst: Vetle Daler

”Vi mener også det er viktig å legge vekt på medlemmenes samlede kompetanse ved lønnsfastsettelse og lønnsutvikling.

Turid Svendsen

Det norske forhandlingsystemet skiller mellom hovedoppgjør og mellomoppgjør. Hvert andre år er det hovedoppgjør, hvor både lønn og tariffavtalene forhandles. I år er det et slikt hovedoppgjør.

Samordnet woppgjør

Først ut i tariffoppgjøret er konkurranseutsatt industri, altså de bedriftene som konkurrerer på det internasjonale markedet. Dette kalles frontfagsoppgjøret. Resultatet av dette oppgjøret danner utgangspunkt for alle oppgjørene som kommer senere.

– Tanken er at den totale lønnsveksten i Norge må tilpasses det konkurranseutsatt sektor kan tåle. Resultatet fra frontfagsoppgjøret danner normen for resten av tariffoppgjøret, selv om det ikke kan brukes som noen tvangstrøye, sier Svendsen.

Oppgjøret i privat sektor gjennomføres i år som et sentralt, samordnet oppgjør. Det betyr at YS sentralt forhandler med NHO og Virke, på vegne av alle forbundene og alle tariffavtalene. Det er normalt bare krav av generell og overordnet karakter som forhandles i et samordnet oppgjør, og resultatet blir felles for alle avtalene. I forbundsvise tilpasningsforhandlinger kan imidlertid partene på den enkelte avtale bli enige om andre endringer for perioden 2018–2020. Det er ikke streikerett på disse tilpasningsforhandlingene.

Forhandlingsjefen sier det må være rom for større lønnsvekst i tariffområder, og overfor enkeltgrupper, som er blitt hengende etter i lønnsutviklingen.

– Normalt blir vi enige gjennom forhandlinger; hvis ikke går oppgjøret til mekling hos Riksmekleren. Fører ikke meklingen frem, kan det bli streik. Det skjer heldigvis svært sjelden, sier forhandlingsjef Turid Svendsen.

Etter en tariffperiode med reallønnsnedgang i noen tariffområder mener Parat at det nå er rom for reallønnsøkning i tariffperioden for alle grupper i samfunnet.

Statistisk sentralbyrå (SSB) forventer en prisvekst på rundt to prosent.

– Slår den prognosen til, så betyr det at vi må ha en lønnsvekst på mer enn to prosent for å øke kjøpekraften, sier Parats forhandlingsjef.

SSB anslår lønnsveksten for 2017 til 2,4 prosent og 3,0 prosent i 2018. Parat ønsker at lønnstilleggene skal gis i form av en kombinasjon av sentrale tillegg, bedring av minstelønnsatser og garantiordninger som fremmer likelønn og motvirker lavlønn.

– Vi mener også det er viktig å legge vekt på medlemmenes samlede kompetanse ved lønnsfastsettelse og lønnsutvikling, sier Svendsen. >>

Tariffoppgjøret så langt

Parat har medlemmer i alle sektorer i arbeidslivet og er dermed berørt av en rekke ulike forhandlinger. I skrivende stund er de sentrale forhandlingene ferdige for medlemmer som jobber i virksomheter tilknyttet arbeidsgiverforeningene NHO og Spekter. På disse områdene pågår nå lokale forhandlinger. Dette gjelder blant andre Parat-medlemmer i sykehusapotek og Vitusapotek. For medlemmer som jobber i virksomheter tilknyttet arbeidsgiverforeningen Virke (blant annet Apotek1, Boots apotek og ikke-kjedeide apotek) og i stat og kommune, er de sentrale forhandlingene også i gang.

Viktige datoer fremover

30. april:

Frist for forhandlingene i stat og kommune

9. mai:

Frist for forhandlinger i følgende Virke-virksomheter: Norges Bank, Avinor, NSB, Posten, Kulturvirksomheter, Virksomheter med definerte samfunnsoppdrag, Øvrige virksomheter, Øvrige helseforetak (kun SAN) og virksomheter innen helse og velferd samt Bane NOR (Overenskomstområde 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11 og 12)

23. mai:

Mekling starter for stat og kommune hvis forhandlingene ikke fører frem.

NHO-området:

Storstreik avblåst – enighet i meklingen

Meklingen mellom NHO, LO og YS-forbundene førte frem. Storstreiken, som kunne omfattet inntil 200 000 ansatte, ble unngått.

Leder i YS Privat, Vegard Einan, sier han er glad man fant en løsning som gjør at vi unngår streik.

– Det har vært en vanskelig og langvarig mekling, men vi har fått gjennomslag for de fleste av de viktigste kravene våre. I sum er dette et resultat vi kan anbefale for medlemmene våre, sier Einan.

Partene har blitt enige om å tette to av de viktigste hullene i AFP-ordningen. For det første skal man ikke lenger kunne miste AFP dersom arbeidsgiver går konkurs eller man mister jobben ved nedbemanning rett før man fyller 62 år. For det andre endres grensen man kan ha vært syk eller mottatt uføretrygd i kvalifiseringsperioden uten å miste AFP fra 26 uker til 104 uker.

Sluttvederlagsordningen avvikles, og midlene som ligger i denne, brukes til å etablere et slitertillegg. Dette tillegget er en ekstra ytelse til AFP-pensjonen for dem som ikke orker å stå i arbeid og må gå ut av arbeidslivet mellom 62 og 64 år. Denne ordningen gjelder dem som ikke mottar andre ytelser.

– Disse endringene ivaretar hensynet til dem som har for dårlig helse til å stå i jobb etter 62 år, og dem som uforskyldt mister AFP. Dette er i tråd med to av de tre kravene vi gikk inn i meklingen med, sier Einan.

Lønnsrammen for årets oppgjør ble 2,8 prosent. Dette gir en ansvarlig real-lønnsvekst for de fleste av YS' medlemmer. – Norsk økonomi går bedre, og vi får nå vår andel av denne veksten. Alle vil få tillegg i år, og de lavtlønte får litt ekstra, sier han.

Partene kom også til enighet om å sikre reise, kost og losji for ansatte utsendt på oppdrag.

– I sum er vi fornøyd med oppgjøret og vil anbefale medlemmene våre å stemme ja i uravstemningen, sier Vegard Einan.

Tariffoppgjøret i staten:

Lønn og pensjon

Lønn og fordeling av lønn lokalt eller sentralt er et av hovedstridstemaene i årets statsoppgjør. Forhandlingsfristen går ikke ut før midnatt 30. april.

Forhandlinger om lønn og om hvordan lønnstilleggene skal fordeles, er de viktigste sakene i årets oppgjør, etter at partene i offentlig sektor tidligere i vinter ble enige om en ny offentlig tjenestepensjon. Det er ifølge partene klare forventninger om et merkbart lønnsløft i år.

Krever reallønnsvekst

Kjøpekraften skal økes, og all lønn skal være pensjonsgivende. Det er blant

kravene når YS Stat innleder tarifforhandlingene med staten.

Til forhandlingene har YS Stat med seg krav om blant annet lønn og pensjon. – Vårt viktigste krav når det gjelder pensjon, er at all lønn skal være pensjonsgivende. Det vil si at det skal beregnes pensjon av alt du tjener, også eventuelle tillegg. I dag er det en begrensning på dette når det gjelder tillegg utover regula-

tivlønn, og dette finner vi urimelig, sier Pål N. Arnesen, leder i YS Stat.

Denne begrensningen ble ikke berørt da partene ble enige om ny pensjonsordning for staten tidligere i år.

Når det gjelder økonomiske krav, understreker Arnesen at YS Stat i år forventer reallønnsvekst og økt kjøpekraft. – Vi ønsker fortsatt at lønnstillegg skal fordeles mellom et sentralt tillegg og lokale forhandlinger. Vi møter staten med stor forhandlingsvilje og håper å komme til enighet uten mekling, sier Arnesen, som er optimistisk før forhandlingene.

Spekter-oppgjøret: Enighet i A-forhandlingene

1950 kroner til alle og ytterligere 4875 kroner til lavtlønte ble resultatet i de innledende, sentrale forhandlingene for medlemmer som jobber i virksomheter tilknyttet arbeidsgiverforeningen Spekter. For Parat gjelder dette medlemmer blant annet i Vitusapotek, Innovasjon Norge og AIM Norway.

YS Spekter og arbeidsgiverforeningen Spekter er enige i årets innledende forhandlinger om lønnstillegg, kompetansesatsing samt AFP og slitertillegg.

Det gis et generelt tillegg til alle på én krone per time tilsvarende 1950 kroner per år på linje med frontfaget i 2018. I tillegg gis det et lavlønnstillegg på 2,50 kroner per time som tilsvarer 4875 kroner per år til alle med en årslønn lik eller lavere enn 417 726 kroner (gjelder ikke lærlinger og unge arbeidstakere under 18 år).

Partene er videre enige om å innføre tilsvarende endringer og tillegg i AFP-ordningen som ble gitt i frontfaget i NHO.

– I de virksomheter hvor det nå skal gjennomføres lokale forhandlinger, skal vi med dette resultatet i ryggen sikre våre medlemmer økt kjøpekraft, sier Lizzie Ruud Thorkildsen, forhandlingsleder for YS Spekter.

Oppgjøret for helseforetakene fortsetter med sentrale forhandlinger om lønn og andre arbeidsvilkår i A1- og A2-forhandlingene.

Disse forhandlingene omfatter alle Parats medlemmer som arbeider i en virksomhet som er tilknyttet arbeidsgiverforeningen Spekter, unntatt Sjukehusapoteka Vest HF, Sykehusapotek Nord HF, Sykehusapotekene HF, Sykehusapotekene i Midt-Norge HF, Sykehuspartner HF, Helse Vest IKT AS, Helse Nord IKT og Helse Nord RHF. Disse er skilt ut i et nytt område («område 11»), med egne forhandlinger.

Tariffoppgjøret i staten har frist til 30. april kl. 24.00. Kommer partene ikke til enighet før fristen, går oppgjøret til mekling hos Riksmekleren.

Kommuneoppgjøret: Frist 30. april

Årets tariffoppgjør i KS og Oslo kommune startet 11. april med utveksling av krav mellom arbeidstakerne og arbeidsgiverne. Dette er et hovedoppgjør, og hele tariffavtalen, med lønnsforhandlinger, skal forhandles for nesten 445 000 ansatte.

Rådgiver i Parat, Bjørn Are Sæter, representerer Parat i forhandlingene, og forhandlingsfristen er 30. april.

KS-forhandlingene dekker 421 kommuner og 17 fylkeskommuner. Ifølge KS utgjør i dag den samlede lønnsutbetalingen 253,4 milliarder kroner inklusive sosiale kostnader.

KS oppgir at 41 prosent av årsverkene utføres innenfor helse- og sosialsektoren, 32 prosent er i skolesektoren, mens 9 prosent er i barnehagesektoren. Parat er en av de 41 arbeidstakerorganisasjonene som er part i avtalen med KS.

Oslo kommune forhandler uavhengig av KS, og Parats representant her er Ine Harang Zickfeldt.

Årets tillitsvalgt i Parat

Arvydas Dragonas ble i februar hedret som årets tillitsvalgt i Parat. Han fikk tildelt prisen for sin innsats som tillitsvalgt ved flymatprodusenten Gate Gourmet på Gardermoen, en virksomhet som har ansatte fra mer enn 50 ulike nasjoner.

Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud sier Dragonas er uredd, en som ikke er redd for å si hva han mener, og en som nyter stor respekt blant medlemmene.

– Han er en utadventt kar og har lett for å knytte kontakt med andre. Dragonas er en utmerket ambassadør for Parat og har bidratt til vekst for organisasjonen både på egen arbeidsplass og i andre virksomheter, sier Skjæggerud.

Arvydas Dragonas er født i Litauen og er utdannet og har arbeidet som politi i hjemlandet. Han er bosatt på Råholt. I tillegg til å være hovedtillitsvalgt er han vararepresentant til kom-

munestyret og aktiv innen lokalidretten.

Selve prisen består av en kunstglassbolle og en reisegavesjekk fra Parats samarbeidspartner Gjensidige.

Parat-leder, Hans-Erik Skjæggerud (til venstre) og representant fra Gjensidige, Per Kristian Larsen, deler ut blomster, glassbolle og en sjekk på 10 000 kroner til årets Parat-tillitsvalgt, Arvydas Dragonas (i midten). Foto: Trygve Bergsland.

Politidirektør Odd Reidar Humlegård holdt innlegg under konferansen til NPL i februar.
Foto: Trygve Bergsland.

Større politistyrke i Parat

Første januar 2018 ble Norges Politilederlag en del av Parat. Fra før har Parat en stor gruppe medlemmer i politiet.

Norges Politilederlag (NPL) organiserer ledere på alle nivåer og fagområder i politiet, fra politimestere til fagkoordinatorer. Hovedtyngden av de rundt 300 medlemmene har politibakgrunn. Forbundsleder Geir Krogh sier NPL i lengre tid har sett etter en samarbeidspartner. – Det har vært mest naturlig å lete blant dem vi allerede samarbeider med i kraft av YS-paraplyen, sier Krogh, som sier valget var enkelt.

Han har samarbeidet godt med lederen for Parat i politiet, Unn-Kristin Olsen, gjennom mange år. – Vi opplever allerede nå tilgang på nye medlemmer. Parat har et godt renommé, spesielt når det gjelder juridisk avdeling. Erfaringen er at dette er en profesjonell, kunnskapsrik og kompetanserik organisasjon som hever kvaliteten på våre tjenester til medlemmene, sier Krogh.

Selv om politilederne er blitt en del av Parat, beholder forbundet sitt eget organisasjonsdemokrati. Landsstyret, representantskapet og de tolv lokallagene videreføres som i dag.

Forhandlingssjef i Parat, Turid Svendsen. Foto: Vette Daler.

NHO gir tariffavtale til Parat-medlemmer i Tønsberg

Parats medlemmer i Agility Subsea Fabrication i Tønsberg får tariffavtale etter en tvist mellom Parat og NHO.

Agility Subsea Fabrication legger ned driften i Skien og flytter ansatte til verftet i Tønsberg. NHO ønsket å vente til denne sammenslåingen er gjennomført før tariffavtale opprettes, men Parat var av en annen mening. Etter forhandlinger ga NHO etter, og Parat-medlemmene blir dermed omfattet av Verkstedsoverenskomsten.

– Kollektive forhandlinger er en forutsetning for at det organiserte arbeidsliv skal fungere. Det er gjennom tariffavtalen de tillitsvalgte får forhandlingsrett på vegne av medlemmene og rett til informasjon og drøftelser med arbeidsgiver, sier Parats forhandlingssjef Turid Svendsen.

Mye skrik og lite arbeid i delingsøkonomien

Delingsøkonomien, eller det som fagfolkene nå kaller plattformøkonomien, er forsvinnende liten i Norge. Den viser heller ingen tegn til rask vekst. Og få av dem som formidler tjenester i dette markedet, er opptatt av arbeidstakernes helse, arbeidsmiljø og sikkerhet, går det frem av ny FAFO-rapport.

Av: Johnny Gimmestad

Det handler mest om forretningsvirksomhet, via digitale plattformer, og i svært liten grad om å dele. Derfor bør vi snakke om plattformøkonomi – ikke om delingsøkonomi.

Uklare roller

Slik ble en moderne myte avlivet, da de to FAFO-forskerne Kristin Jesnes og Beate Sletvold Øistad la frem den ferske rapporten: «Når sjefen er en app» – utført på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet.

En annen myte som fikk tilnærmet banesår, er den såkalte delingsøkonomiens betydning, både for økonomien generelt og arbeidslivet spesielt:

Hvem som er arbeidstaker og hvem som er arbeidsgiver i plattformøkonomien, kan diskuteres, understrekes det i FAFO-rapporten. Mange av plattformene inngår avtaler med tilbyderne, altså de som skal utføre jobben eller tilby en tjeneste. I disse avtalene forutsettes det at tilbyderne er selvstendig næringsdrivende eller frilansere.

Blant dem som tilbyr sine tjenester på arbeidsplattformene, er trenden klar: De er unge, og midlertidig ansatte, jobber ganske sjelden og er lavlønne – med etnisk minoritetsbakgrunn. Uklare ansvarsforhold bidrar også til at få av plattformene arbeider systematisk med å sikre tilbyderne, altså dem vi ellers kaller arbeidstakerne, arbeidsmiljø.

Den såkalte delingsøkonomien betyr svært lite for norsk økonomi generelt og arbeidsmarkedet spesielt i dag. Men denne måten å organisere arbeidet på kan bli mer vanlig fremover, påpeker FAFO-forsker Kristin Jesnes.

Mot til å lykkes

Det er Anne Lindmo som benytter denne tittelen når hun inspirerer tannhelsesekretærer, apotekteknikere og mediefolk til å prøve lykken. Som prestedatter mener hun selv at hun fikk en åpenbaring, den dagen hun fant på å underholde det norske folk på lørdager.

Av: Trygve Bergsland

Lindmo sier det kreves mot for å lykkes, at det er vanskelig å lykkes alene, og ikke minst tar det lang tid.

– Den dagen jeg fikk ideen til dagens talkshow, hørte jeg vår herre gråte av glede, englene sang, og jeg hørte hallelujaropene gjalle.

Hun troppet opp i NRK med ideen, men det viste seg raskt at ikke alle var like entusiastiske. Etter å ha presentert den fantastiske ideen var det helt stille i rommet, og hun måtte gå hjem uten noen avtale.

– Jeg har lært at det tar minst tre ganger så lang tid som først planlagt å få til noe, i tillegg koster det også tre ganger så mye i penger og energi. Ikke regn med at noen klapper deg frem, eller jubler for din nye idé. Det som fungerer, er å tro på seg selv og jobbe hardt for å lykkes, sier Lindmo.

Hun sier det er de færreste som egentlig har talent for noe som helst, flaks er heller ikke noe å satse på, ifølge Lindmo. – Mitt råd er å ikke lage noen plan B. Omgi deg med noen av dine nærmeste som tror på deg, og jobb systematisk

Anne Lindmo sier det er de færreste som egentlig har talent for noe som helst. Foto: Trygve Bergsland.

frem ideer, avtaler og løsninger. Selv er jeg gift med en mann. Som menn flest sier han ikke for mye, men ved god hjelp av Google emosjonell translate forstår jeg ham, og oversettelsesprogrammet forteller meg at han støtter meg fullt ut på vei til målet.

Nye sammenslåinger av domstolene

I 2016 ble justispolitikkerne fra Høyre, FrP, KrF, Venstre, Ap og SP enige om å stoppe nedleggelse og sammenslåinger av tingretter rundt om i landet. Justisdepartementet fulgte dette opp i sitt tildelingsbrev til Domstoladministrasjonen, hvor det slås fast at sammenslåinger skal være basert på frivillighet og lokal enighet.

Nå er Domstoladministrasjonen i gang med sammenslåinger igjen, og direktør i Domstoladministrasjonen, Sven Marius Urke, bekrefter overfor Parat24 at han arbeider med planer om å slå sammen tingrettene i Moss, Fredrikstad, Sarpsborg og Halden til en felles domstol.

Stortinget har ifølge Urke gitt uttrykk for at sammenslåing av domstoler skal bygge på frivillighet.

– Det er dette vi forholder oss til, sier Urke.

Han sier det er også besluttet innført felles ledelse for Salten og Lofoten.

– For Salten og Lofoten venter vi på utnevnelse av ny felles domstolleder for de to domstolene, sier Urke.

Nestleder i Parat, Vegard Einan, sier han ikke er avvisende til endring, men er opptatt av ryddige prosesser og vil ha ro i etaten slik at domstolkommisjonen kan få jobbet frem et helhetlig forslag.

– Vi har slått dette tilbake politisk før. Er det behov for det, kommer vi til å gå inn i denne saken med full tyngde en gang til. Våre tillitsvalgte har bedt om ro i etaten mens vi venter på innstillingen fra domstolkommisjonen. Det er et signal jeg håper også Domstoladministrasjonen tar med seg, sier Parats nestleder.

Hovedtillitsvalgt for Parat i domstolene, Nina Anderson, ber Domstoladministrasjonen om å legge bort tanken om å tvinge sammen tingretter, eller legge nye tingretter under samme sorenskriver.

– Jeg vil minne Domstoladministrasjonen om hva både statsråden og justiskomiteen har sagt, eventuelle endringer skal baseres på gode prosesser og lokal enighet. Er det ikke lokal enighet, kan Domstoladministrasjonen like gjerne legge forslaget i en skuff. Da skal det heller ikke gjøres endringer. Nå venter vi på konklusjonene fra domstolkommisjonen, sier Parats tillitsvalgte i domstolene.

Direktør i Domstoladministrasjonen, Sven Marius Urke. Foto: Trygve Bergsland.

Arbeids- og sosialminister, Anniken Hauglie. Foto: Ned Alley.

Regjeringen diskuterer organisasjonsgraden

Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie sier hun ønsker en høyere organisasjonsgrad. På Paratkonferansen i februar forsikret hun deltakerne om at hun ville ta dette opp på møtene i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd.

Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd er et samarbeidsforum mellom minister for arbeidslivspolitik og lederne for de åtte største partsorganisasjonene i arbeidslivet.

Usikkerhet knyttet til regjeringens holdning kom frem i en spørretime på Stortinget der statsministeren uttalte at det er lurt å være medlem i en fagforening, men hun ville samtidig sette en stopper for alle nye tiltak for å få flere til å organisere seg.

Arbeidsministeren svarte på spørsmålet fra Parat-leder Hans-Erik Skjæggerud om hva regjeringen vil gjøre.

– Også den tidligere regjeringen hadde tilsvarende formuleringer om at enhver har rett til å velge hvor og om de vil organisere seg. Myndighetenes oppgave er å legge til rette for alle, sier Hauglie.

Hauglie sier det er viktig med høy organisasjonsgrad.

– Uten de mange tillitsvalgte der ute på arbeidsplassene hadde vi ikke hatt et trepartssamarbeid, og vi skal legge til rette for et godt samarbeid, men organisasjonene må selv gjøre seg attraktive, sier Hauglie.

Rask lønnsstigning i USA

Det er åtte år siden lønningene i USA steg like raskt som de gjorde i januar. I samme periode ble det skapt 200 000 nye arbeidsplasser, ifølge offisielle tall.

Det økende lønnsnivået tyder på at konkurransen om arbeidskraften i USA er blitt hardere. Økningen knyttes også til republikanernes skatteuttak, i tillegg til at 18 delstater har besluttet å øke minstelønna. Ifølge arbeidsdepartementet ligger arbeidsledigheten fortsatt på 4,1 prosent for fjerde måned på rad. Ledigheten er den laveste siden 2000. (©NTB)

Fra 70 000 til 300 organiserte

I 1998 hadde Handelsforbundet 70 000 medlemmer i Murmansk fylke. I dag er det 280 medlemmer igjen. I gamle Sovjetunionen var det obligatorisk å være organisert, og båndene mellom staten og fagforeningene var tette.

Etter oppløsningen av Sovjetunionen i 1991 forsvant også det nære forholdet mellom staten og fagbevegelsen. Økonomien i Russland ble markedsstyrt over natten, og bedriftene ble tatt over av private eiere. Ingen var lenger forpliktet til å organisere seg, og russisk fagbevegelse, som var vant med at medlemmene kom av seg selv, sto aldri klare med verveblokkene.

Kilde: *frifagbevegelse.no*

Nedgang i svensk økonomi

Det svenske Konjunkturinstituttets (KI) barometerindikator, som oppsummerer den svenske økonomien, sank i januar til 110,2 fra 112 i desember. Nedgangen skyldes svakere signaler fra produksjonsindustri og private tjenesteytende næringer, ifølge instituttet.

Også svenske husholdningers tillitssindikator gikk noe tilbake på grunn av et mindre positivt syn på den svenske økonomien. (©NTB)

Færre arbeidsløse i EU

Arbeidsløsheten fortsetter å falle i EU. I november lå den på 7,3 prosent, det laveste nivået siden oktober 2008.

Arbeidsløsheten har falt jevnt og trutt i EU siden toppen ble nådd i 2013, da den var 11 prosent. Nye tall fra EUs statistikkbyrå Eurostat viser at 18,1 millioner mennesker var registrert som arbeidsløse i EU i november, en reduksjon på 155 000 fra måneden i forveien. (©NTB)

Arbeidsledigheten i Tyskland faller

Den tyske arbeidsledigheten er fortsatt på et historisk lavt nivå og falt mer enn ventet i januar. Det er syvende måned på rad at ledigheten faller. I desember var det 30 000 færre arbeidsledige sammenlignet med måneden før. I januar falt antallet med ytterligere 25 000 personer, ifølge offisielle tall.

Arbeidsledigheten i Europas største økonomi er nå 5,4 prosent, mot 5,5 prosent i desember, noe som nok en gang er det laveste nivået siden gjenforeningen mellom øst og vest i 1990. (©NTB)

Saken til Parat-medlem, Raymond Venås, skal opp til behandling i Høyesterett i mai. Foto: Trygve Bergsland.

Kamp for likebehandling

Dersom innleide og fast ansatte skal behandles likt, må alle godtgjørelser man mottar i jobben regnes som lønn, ifølge Parat-advokat Vetle Rasmussen. Han sier arbeidsgiver lett kan benytte smutthull som gjør det lønnsomt å foretrekke vikarer dersom ikke dette vinner frem i retten.

Tekst: Johnny Gimmestad

Har en innleid vikar krav på samme kompensasjon, blant annet for reisetid, som det en fast ansatt får for å gjøre samme jobb? Og hvor vidt skal selve lønnsbegrepet tolkes; kan man for eksempel skille mellom «vanlig» lønn og reisegodtgjørelse? Dette er noen av spørsmålene knyttet til arbeidstid og ansettelsesforhold som Høyesterett skal ta stilling til i begynnelsen av mai.

– Dette er likebehandlingsprinsippet i praksis, og det skal vi kjempe for, også i Høyesterett, sier Rasmussen.

Har tidligere vunnet i to rettsprosesser
Parat-advokaten prosederer da den ene av to arbeidstretssaker som landets

Parat-advokat, Vetle Rasmussen, skal føre saken for Høyesterett i mai. Foto: Trygve Bergsland.

øverste domstol skal behandle. Den dreier seg om Manpower-vikar og Parat-medlem Raymond Venås og hans kamp for å få reisegodtgjørelse på lik linje med sine fast ansatte kolleger. Venås utførte flere ganger i uken pålagte arbeidsoppgaver ved trafikkestasjonen i Larvik, 40 kilometer unna sin faste arbeidsplass ved Tønsberg.

Saken har allerede vært gjennom tingretten og lagmannsretten. Begge steder vant Venås frem på alle punkter med bistand fra Parat.

– Hva er det egentlig Høyesterett skal avklare, når Venås-saken nå tas opp til behandling i begynnelsen av mai?

– Konkret handler saken om avlønning av innleide arbeidstakere på reisevei. Juridisk er det likebehandlingsprinsippet, nedfelt i tjenestemannsloven og forankret i det såkalte vikardirektivet fra EU, som kommer til anvendelse, sier Rasmussen.

Dette prinsippet slår fast at innleide fra vikarbyråer skal ha samme lønns- og arbeidsvilkår som om de hadde vært ansatt hos innleier. Dermed vil også tolkningen av hva som er lønn, om det for eksempel skal omfatte vederlag for medgått reisetid utenfor fast arbeidssted, stå sentralt.

– Hvorfor er denne tolkningen så viktig?

– Vårt primære utgangspunkt for prosedyren i Høyesterett er at lønnsbegrepet må tolkes vidt. Det er den eneste måten å oppnå reell likebehandling mellom vikarer og direkte ansatte på. Tolkner man lønnsbegrepet snevert, slik at bare det som eksplisitt omtales som lønn på lønnslisten legges til grunn, bærer det galt av sted. Da kan arbeidsgiverne kalle deler av godtgjørelsene som gis til en arbeidstaker noe annet enn lønn, og slik unngå likebehandling. I så fall vil det kunne lønne seg økonomisk å leie inn fremfor å ansette, sier Parat-advokaten.

Den samlede summen som teller

Han sier at hele poenget med likebehandlingsbestemmelsen er å sikre at de innleide får samme ytelser som de direkte ansatte på en arbeidsplass.

– Bestemmelsen er innført nettopp for å forhindre at arbeidsgiver skal spare penger ved å finne frem til smutthull som gjør det billigere å leie inn arbeidskraft enn å tilby ansettelse. Her beveger vi oss i grensesnittet til det som i mer politiske sammenhenger kalles sosial dumping, sier Rasmussen.

NHO-advokat:

Lønn – ikke likebehandling

Advokat Eva Schei i NHO Service og Handel har prosedert Venås-saken for Manpower i to tidligere rettsinstanser og vil gjøre det samme i Høyesterett.

– Er det dette, hvor vidt lønnsbegrepet skal tolkes for at likebehandlingsprinsippet skal kunne sies å være oppfylt, som er kjernen i saken?

– Kjernen i saken er hva som er omfattet av begrepet «lønn» i likebehandlingsprinsippet, sier NHO-advokaten.

– Fra Parats side blir det understreket at det er viktig at det ikke skapes «smutthull» som gjør det fristende for arbeidsgiver å ansette vikarer på rimeligere vilkår enn fast ansatte. Har du forståelse for et slikt resonnement?

– For det første er innleie av vikarer ikke et alternativ til fast ansettelse, i og med at innleie normalt krever et midlertidig behov. For det andre vil Manpowers syn i saken ikke medføre at det er billigere å leie inn vikarer enn å ansette, sier Schei.

– Oppsummert; hvor går hovedskillet mellom Manpower/NHO og Venås/Parat i denne saken?

– Skillet går på hva partene mener er omfattet av begrepet lønn, sier NHO-advokaten.

– Og hva forventer du at Høyesterett skal bringe klarhet i?

– Jeg forventer at Høyesteretts avgjørelse i saken skal bidra til å fjerne usikkerhet i bransjen knyttet til hva som er omfattet av begrepet lønn i arbeidsmiljøloven, sier Schei.

– Anser du at uttalelsen fra EFTA-domstolen vedr. reisetid/arbeidstid, avgitt etter henstilling fra Høyesterett, på noen måte kan vedrøre Venås-saken?

Advokat i NHO Service og Handel, Eva Schei.
Foto: NHO.

– Slik jeg ser det, er avgjørelsen fra EFTA-domstolen ikke relevant for vår sak, sier Eva Schei.

Dom med stor betydning

Parat-advokaten sier Parat og NHO prinsipielt er uenige om hvordan lovverket skal tolkes i denne saken.

– Samtidig har spørsmålet om hva som skal defineres som lønn, ikke vært rettslig avklart. Derfor vil Høyesteretts avgjørelse ha stor betydning for mange andre enn Venås, sier Rasmussen.

I samme omgang skal landets øverste domstol ta opp til doms en sak som ifølge Parat-advokaten har betydning for en lang større del av Norges yrkesaktive befolkning: Kan reisetid pålagt av arbeidsgiver også regnes som arbeidstid?

Ja, mener EFTA-domstolen i en rådgi-vende uttalelse, avgitt på tampen av 2017. Uttalelsen kom på anmodning nettopp fra Høyesterett, som i mai også skal ta stilling til den såkalte Thue-saken. Den dreier seg om politimannen Thorbjørn Selstad Thue, ansatt ved Gaular lensmannskontor. Sammen med sin fagorganisasjon, Politiets Fellesforbund, har han gått til sak for å få kjøretiden til utrykningssteder utenfor sin faste arbeidsplass godkjent som arbeidstid, ikke bare som reisetid.

Nye personvernlover fra 25. mai

Hva betyr lovendringene for deg som privatperson?

Dersom det ikke blir noen utsettelse vil den nye EU-personvernordningen bli innført i Norge fra 25. mai i år. Endringene medfører en rekke rettigheter for deg som privatperson. Du får rett til å se hva som er registrert, og du kan kreve at en virksomhet sletter all informasjon de har om deg.

Av: Anders Lindstrøm, advokat og leder for juridisk avdeling i Parat.

Er du en av dem som har irritert deg over at du mottar e-post og reklame fra foreninger og organisasjoner som du har meldt deg ut av? Eller er du lei av å motta direkte reklame fra bilfirmaet hvor du en gang kjøpte en bil, og som fikk din e-postadresse?

Retten til å bli slettet

Mange av oss har opplevd at det har vært vanskelig å bli slettet i registrene til virksomheter, der vi en gang har gitt fra oss personopplysninger. For eksempel ved innmelding eller ved kjøp.

Anders Lindstrøm sier at retten til å bli slettet og glemt sannsynligvis er den mest praktiske endringen i ny personvernlov. Foto: Trygve Bergsland.

Så å si alle virksomheter i samfunnet behandler personopplysninger. Dette kan være alt fra staten og din arbeidsgiver, til idrettsforeningen og bokklubben som du er medlem av.

Virksomheter som behandler personopplysninger, er i lovverket definert som «databehandlere» og «behandlingsansvarlige». Med adgangen til å behandle dine personopplysninger følger også en rekke plikter som den behandlingsansvarlige skal overholde. Helt sentralt er at personopplysningene kun skal brukes til det opprinnelige formålet, typisk til å administrere ditt medlemskap i en forening eller en klubb.

Strengt krav til samtykke

Grunnlaget for å behandle personopplysninger er vanligvis et samtykke, for eksempel ved innmelding i en fagforening. Kravene til samtykke blir nå innskjerpet, og behandlingsansvarlige må i sterkere grad kunne bevise at den enkelte har samtykket.

Korrigerende og retting

Dersom det er registrert feil personopplysninger om deg, har du rett til å få opplysningene korrigert. Et eksempel på dette kan være at du har gitt personopplysninger til din teleleverandør. Da abonnementet ble tegnet, var du samboer, men samboerforholdet er nå slutt. Du har da rett til å få korrigert dette hos leverandøren.

Retten til å bli slettet og å bli glemt er sannsynligvis den mest praktiske endringen for mange av oss. Kanskje meldte du deg inn i et politisk parti, men meldte deg ut igjen kort tid etter fordi du ikke lenger sympatiserer med partiet?

Nye regler gjelder Norge og langt utenfor EUs grenser

Med det nye regelverket vil «aktører» som er registrert utenfor EU, men som tilbyr varer og tjenester til EU-borgere, bli omfattet av det nye regelverket. Dette vil få stor betydning for nettbutikker som ikke er etablert i Europa, men som selger varer over nettet til EU-borgere. Disse nettbutikkene vil måtte forholde seg til at kundene har rettigheter etter den nye forordningen.

Endringene medfører at nasjonale data-tilsyn innenfor EU får en sterkere plikt til å samarbeide og utveksle informasjon med hverandre, også i konkrete saker. I tillegg får datatilsynene videre fullmakt til å ilegge sanksjoner.

Hjelp når du trenger det!

Trenger du hjelp med spørsmål knyttet til lønn, tariff, arbeidsforhold, medlemskap og kontingent, kan du nå enten kontakte din tillitsvalgte eller hovedtillitsvalgte, eller du kan kontakte Parat direkte. Kontakt gjerne ditt nærmeste regionkontor først, så veileder de deg videre. På disse sidene finner du kontaktinformasjon både til Parat og Farmasiforbundet. Husk at du alltid kan kontakte oss på 21 01 36 00 eller medlem@parat.com.

Farmasiforbundets hovedtillitsvalgte

Private apotek

Boots

Gruppeleder Inger Johanne Opseth

Boots apotek Elverum
Telefon: 977 85 188
i-jo-ops@online.no

Apotek1

Gruppeleder Ann-Karin Berggren

Apotek 1 Løven, Sarpsborg
Telefon: 900 97 615
ann-karin.berggren@apotek1.no

Vitusapotek

Gruppeleder Anita Sveum Nilsen

Vitusapotek Sandvika
Telefon: 67 55 19 00 / 970 60 141
anita_sveum_nilsen@hotmail.com

Sykehusapotek

Midt:

Liv Reisch

Sykehusapoteket i Trondheim
Telefon: 73 86 42 00 / 924 10 932
liv.reisch@sykehusapoteket.no

Vest:

Gunvald Iversen

Haukeland sykehusapotek
Telefon: 988 34 655
gunvald.iversen@sav.no

Sør-Øst:

Rita Riksfjord Antonsen

Sykehusapoteket i Tønsberg
Telefon: 970 92 980
rita.antonsen@sykehusapotekene.no

Nord:

Beate Borge

Sykehusapoteket i Tromsø
Telefon: 415 13 546
beate.borge@sykehusapotek-nord.no

Parats regionkontorer

Oslo:

Lakkegata 23
ost@parat.com

Rådgiver Bjørn Are Sæther

bjorn.are.sether@parat.com
Telefon: 959 77 054

Rådgiver Elin Lexander

elin.lexander@parat.com
Telefon: 975 85 882

Rådgiver Ståle Botn

stale.botn@parat.com
Telefon: 476 16 392

Tønsberg:

Grev Wedelsgt. 12
sor@parat.com

Rådgiver Unn Kristin Johnsen

unn-kristin.johnsen@parat.com
Telefon: 934 80 218

Kristiansand:

Vestre Strandgt. 42
sor@parat.com

Rådgiver Marianne Hårtveit

marianne.haartveit@parat.com
Telefon: 971 67 293

Tromsø:

Grønnegata 3B
nord@parat.com

Rådgiver Sandra Borch

sandra.borch@parat.com
Telefon: 992 98 867

Rådgiver Bjarne Rohde

Bjarne.Rohde@parat.com
Telefon: 993 07 930

Bergen:

Strandgaten 1
vest@parat.com

Advokat Ketil Mæland-Johansen

ketil.maeland-johansen@parat.com
Telefon: 982 55 809

Rådgiver Jørgen Dræge

jorgen.draege@parat.com
Telefon: 404 54 606

Rådgiver Laila Sæterdal

laila.saterdal@parat.com
Telefon: 481 84 995

Trondheim:

Kjøpmannsgt. 35
midt@parat.com

Rådgiver Anita Rosmæl

anita.rosmal@parat.com
Telefon: 936 15 942

Rådgiver Bente Hermanstad

bente.hermanstad@parat.com
Telefon: 915 90 708

Bestill depositumskonto på nett

Har du planer om å leie ut deler av huset eller har du en leilighet for utleie? Da er det smart å sette opp en depositumskonto som sikkerhet for leieforholdet. Nå kan du ordne dette enkelt på nett – verken leietager eller du trenger å møte opp i banken. Les mer på gjensidigebank.no

parat

